

TOP

146

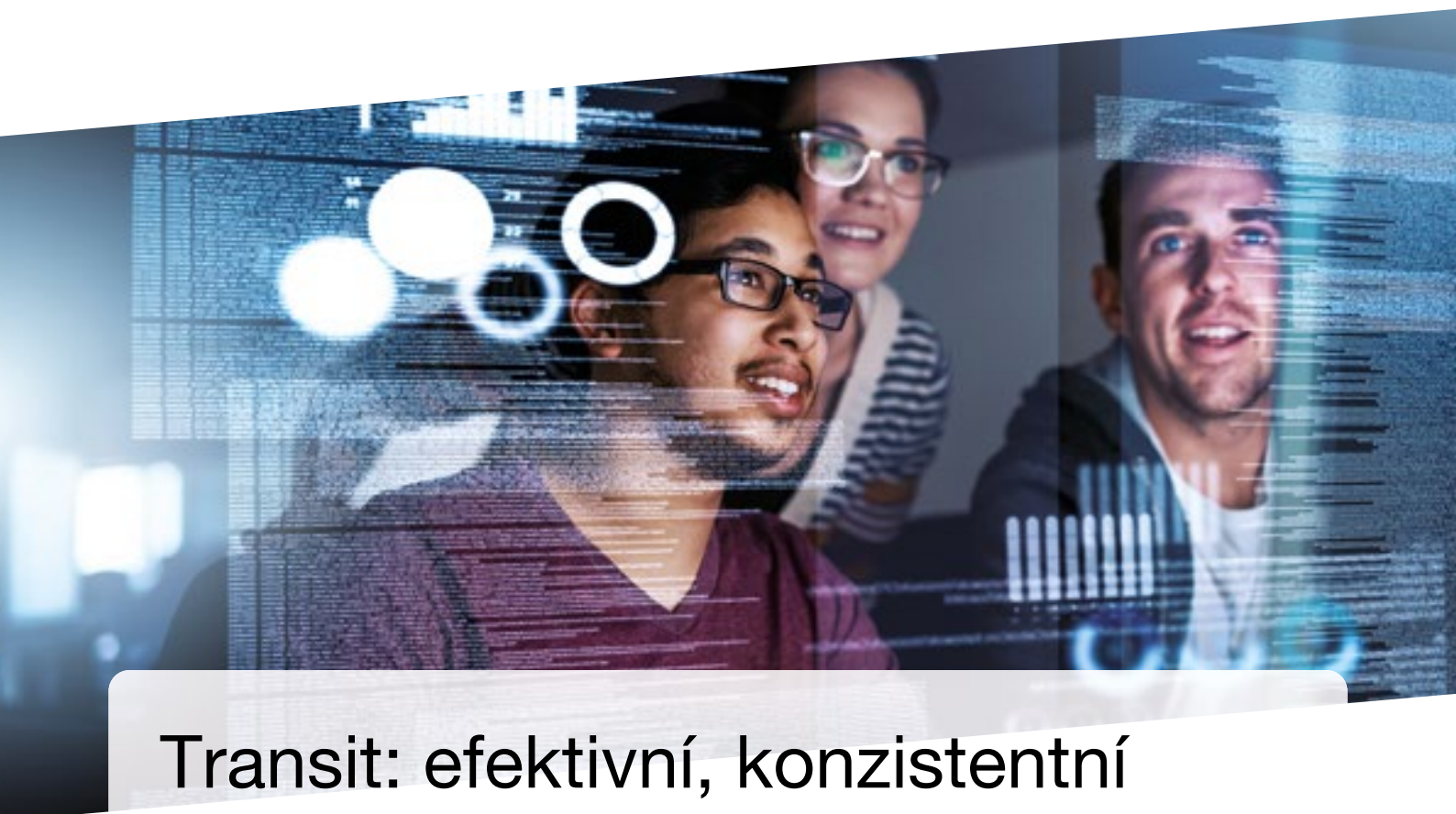

**A world without barriers
Un monde sans barrières
Un mundo sin barreras**

**International Translation Day 2022
Journée mondiale de la traduction 2022
Día Internacional de la Traducción 2022**

International Federation of Translators. CC BY-NC-ND 4.0.
Fédération Internationale des Traducteurs. CC BY-NC-ND 4.0.
Federación Internacional de Traductores. CC BY-NC-ND 4.0.

Transit: efektivní, konzistentní a kvalitní překlad

- ▶ Nižší náklady a menší časová náročnost na překlady a lokalizaci
- ▶ Rychlejší návratnost investice
- ▶ Pracovní platforma pro veškeré projekty v oblasti překladu a lokalizace ve všech formátech a ve všech jazycích
- ▶ Zajištění kontroly nad výsledky překladu a práce s terminologií
- ▶ Podpora standardních a výměnných formátů (např. pro projektové balíčky z SDL Trados, SDL WorldServer a MemoQ, XLIFF atd.)
- ▶ Flexibilní licenční modely (lokální licence, plovoucí licence, časově omezená licence, IaaS, SaaS)
- ▶ Celosvětová síť podpory
- ▶ Vysoká úroveň kvality překladu díky neustále dostupnému kontextu a terminologii
- ▶ Morfologická podpora pro více než 80 jazyků a jazykových variant
- ▶ Intuitivní práce s formátovacími znaky díky chytrému systému markupů
- ▶ Duální konkordantní vyhledávání jak ve výchozím, tak v cílovém jazyce
- ▶ Synchronizované náhledy pro všechny typy projektů
- ▶ Návrhy překladů z překladové paměti a systému strojového překladu ve stejném editoru
- ▶ Převod hlasového záznamu na text

www.star-group.net

paha@star-group.net

+420 233 355 377

+420 608 320 100

Obsah

Úvodník	4
Termínovka	4
Obrázek z obálky	4
Z translatologické bibliografie <i>I. Čeňková, M. Molchan, V. Litviková, M. Dulová</i>	5
Hieronymove dni v Bratislavě <i>A. Diabová</i>	9
Výstava k 55. výročí úmrtí Jiřího Levého <i>A. Charvátová</i>	10
Digitální technologie v překladatelské práci <i>D. Heeg</i>	11
Dvadsať rokov konferencie Odborná komunikácia v zjednotenej Európe – dvadsať rokov spolupráce s Jednotou tlumočníků a překladatelů	12
Neformální online setkání soudních tlumočníků a soudních překladatelů – tentokrát s kolegyní z Norska Manuelou Hotvedt <i>P. Kameníková</i>	14
Digitalizace státní správy z pohledu e-úkonů – malý krok pro soudaře, velký skok pro zadavatele? <i>E. Jiráková</i>	19
Elektronické úkony podruhé	20
Na překladu záleží. Záleží nám i na překladatelích?	22
Pražský kongres sítě European Master's in Translation <i>T. Svoboda, Š. Schwarz</i>	23
Kurz práce s nástrojem CAT-RWS (SDL) Trados Studio pro začínající uživatele	25
Jazyková situace na Ukrajině – historický vývoj a skutečnost	26
Slovníček pojmů LGBTQ	27
Jeronýmovy dny 2022	30
Podzimní jeronýmský výlet za židovskými památkami Kolína <i>A. Šourková</i>	34
Prohlídka historické budovy Národního muzea <i>A. Šourková</i>	35
Dále vyšlo, nebo vyjde... <i>A. Šourková</i>	36

Milí čtenáři těchto řádků a příznivci Jednoty tlumočnicků a překladatelů,

rok 2022 byl v mnoha ohledech náročný a tlumočníky i překladatele postavil před nečekané výzvy, související nejen s dopady omezení souvisejících s kovidovou krizí, ale především s dramatickými změnami způsobenými válečným konfliktem na Ukrajině.

Jednota tlumočnicků a překladatelů během celého roku aktivně jednala s mnoha partnery jak na úrovni státní správy, tak v neziskovém sektoru a spřátelených tuzemských i zahraničních profesních organizací.

Po desítkách let marných slibů se podařilo dosáhnout shody s Ministerstvem spravedlnosti ČR na **výrazném zvýšení odměn pro soudní tlumočníky a soudní překladatele**. V konkrétních částkách se jedná o zvýšení na 750 Kč za hodinu tlumočení mluvených jazyků, 825 Kč za hodinu tlumočení českého znakového jazyka a 550 Kč za normostranu překladu. Právě neakceptovatelně nízké odměny pro soudní tlumočníky a překladatele dlouhodobě deformovaly cenotvorbu na trhu s překladatelskými službami v Česku. Doufáme, že tímto důležitým krokem dojde k nápravě neudržitelné situace, kdy po desetiletí odměny stagnovaly, či dokonce klesaly.

JTP také velmi rychle zareagovala na krizi uprchlickou. V rámci pracovní skupiny ustanovené při Ministerstvu spravedlnosti jsme zareagovali na neúnosně vysokou poptávku po tlumočení ukrajinštiny a ruštiny. Ministerstvo spravedlnosti v červnu vydalo **Dohledové sdělení k odměňování tlumočnicků ruštiny a ukrajinštiny** v souvislosti s přílivem válečných uprchlíků z území Ukrajiny. Všem orgánům veřejné moci přibírajícím a ustanovujícím soudní tlumočníky a soudní překladatele se doporučuje přiznávat jim v souvislosti s prováděním úkonů odměnu

na horní hranici sazby, zvýšené o 30 %. Toto doporučení se netýká pouze úkonů prováděných v přímé souvislosti s uvedenými mezinárodními událostmi, nýbrž i jakýchkoliv dalších úkonů, jejichž náročnost je přímo či nepřímo zvýšena zejména časovým a pracovním vyčerpáním tlumočnicků a překladatelů uvedených jazyků.

Úspěchem je také zahájení **jednání JTP s Českým červeným křížem**, jenž se aktivně podílí na psychosociální podpoře uprchlíků a JTP se do projektu zapojila jako garant oblasti tlumočení a překladu. Letos probíhala také **debata o moderaci podmínek a standardů v oblasti audiovizuálního překladu** na celoevropském trhu, kde chceme v příštím roce zahájit jednání o legislativních změnách.

Aktivně se také zapojujeme do aplikace nové evropské legislativy v oblasti hospodářské soutěže a umožnění kolektivního vyjednávání o pracovních podmínkách OSVČ v kreativních profesích. Jak mnozí víte, JTP s odborným přispěním Ústavu translatologie Univerzity Karlovy tradičně zveřejňovala **Doporučené sazby pro tlumočení a překlad**. Tato snaha o kultivaci prostředí však byla před několika lety Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže označena za kartel. V současnosti tak JTP zveřejňuje **Doporučené smluvní podmínky pro tlumočení a Doporučené smluvní podmínky pro překlady, korektury, revize a posteditaci**. Věříme, že s novou evropskou legislativou bude opět možné zveřejňovat i **doporučené sazby** a přispívat tím k další kultivaci našeho pracovního prostředí.

JTP se i letos aktivně zapojila do šíření povědomí o nových technologiích, a to nejen v oblasti **počítačem podporovaného překladu**, či technologií v oblasti **AV překladu**, ale i **elektronizace soudních překladů** a tlumočení. Uspořádali jsme tematická školení a praktické semináře a v příštím roce budeme nabízet další.

Za JTP bych chtěla poděkovat všem kolegům a kolegyním, ale i zadavatelům překladu a tlumočení, kteří věnovali svůj čas a energii řešení nových výzev i dlouhodobých problémů. V mnoha oblastech se podařilo dosáhnout výrazného zlepšení.

Šťastné vykročení do nového roku, mnoho krásné práce a příjemné čtení přeje

EDITA JIRÁKOVÁ

předsedkyně Odborového svazu JTP
místopředsedkyně JTP, z. s.

Obrázek z obálky

Svět bez bariér bylo letošní heslo, vyhlášené Mezinárodní federací překladatelů FIT. Svátek překladatelů se 30. září pojí se svátkem sv. Jeronýma, církevního Otce a našeho patrona. Plakát k této příležitosti jsme však obdrželi až v době, kdy již bylo podzimní číslo ToPu mezi čtenářstvem, proto jej uveřejňujeme na obálce až nyní.

Termínovka

29. 12. 2022 ► Závěrečná na JTP

<https://www.jtpunion.org/akce/zaverecna-na-jtp/>

13. 1. 2023 ► Digitální technologie v překladatelské praxi – i zde na str. 11

<https://www.jtpunion.org/akce/digitalni-technologie-v-preklatatelske-praxi/>

18. 1. 2023 ► Praktický kurz české výslovnosti I.

<https://www.jtpunion.org/akce/prakticky-kurz-ceske-vyslovnosti-i/>

18. 1. 2023 ► Patolog nebo soudní lékař? – Úvod do problematiky, detektivky versus realita (webinář KST ČR)

<https://www.jtpunion.org/akce/webinar-patolog-nebo-soudni-lekar-uvod-do-problematiky-detektivky-versus-realita/>

23. 1. 2023 ► Kurz práce s nástrojem CAT –

SDL/RWS Trados Studio

<https://www.jtpunion.org/akce/kurz-prace-s-nastrojem-cat-sdl-rws-trados-studio/>

Z translatologické bibliografie

Babel, časopis Mezinárodní federace překladatelů FIT, roč. 67, č. 4, 2021. ISSN 0521-9744.

Čtvrté číslo časopisu Babel z roku 2021 obsahuje celkem šest odborných statí, jež se věnují řadě aspektů z oblasti teorie i praxe překladu, a to v různých kontextech a pro různé jazykové kombinace.

V prvním článku *Miguel A. Jiménez-Crespo* z Rutgers University (Nový Brunswick), představuje čtenářům nejnovější vývoj v oblasti sdíleného překládání odborných textů (*crowdsourcing*) v současném digitálním světě a dopady na překladatele a překladatelské agentury, ale i na translatologický výzkum. Ve své studii podává kritický přehled existující literatury na toto téma a analyzuje potenciální vliv *crowdsourcingu* na samotné profesionální překladatele.

Ve druhé statí, jejíž autorkou je *Fatima Muhaidat* z Hashemite univerzity (Jordánsko) se dočteme o jazykových, zejména pak stylistických a lexikálních výzvách, jimž musel čelit překladatel Mamdouh Haqqi, když překládal slavný román Emily Brontëové *Wuthering Heights* z období viktoriánské Anglie (česky *Na Větrné hůrce*) do arabštiny.

Třetí příspěvek od *Soledad Díaz Alarcón* z univerzity v Cordobě se rovněž věnuje analýze překladatelských řešení a postupů ve španělském překladu románu spisovatele Jean-Claude Izzy z roku 1999 *Le Soleil des mourants* (*Slunce umírajících*), jež kriticky popisuje život domorodců, odsouzených k vyloučení ze společnosti, k bezdomovectví a k samotě. A řeší, jak v souladu s teorií komunikativní ekvivalence

zachovat v překladu kulturní, stylistické a sociální aspekty původního díla.

Ve čtvrté studii se *Rosella Latorca* a *Jacqueline Aiello* z univerzit v Salernu a ve Ferrare podrobně zabývají obsahem, výstupy a studentským hodnocením pilotního překladatelského dvacetihodinového semináře, jež se konal v rámci magisterského studijního programu odborného překladu, a který se soustředil zejména na post-editaci a revizi překladů, což je dnes na překladatelském trhu práce s ohledem na různé automatické překladače a aplikace zejména potřeba a studenti se musí naučit takto nově k překladatelské činnosti přitupovat.

Pátá stať od *Changsoo Lee* z Hankuk Univerzity zahraničních studií (Jižní Korea) aplikuje metodu modelování témat v oblasti výzkumu překladu a tlumočení v jihokorejském kontextu a to pro přesnější zjištění hlavních témat, jimž se badatelé věnují. Tato metoda

tematického modelování byla prozatím použita pouze v rámci jakési případové studie, kdy byla analyzována všechna resumé v korejštině v celkem čtyřech translatologických časopisech za období 2010-2020 a výsledky jsou velmi pozitivní – jasně se zde ukázala hlavní témata, jež jsou středem zájmu badatelů.

V šestém, posledním článku autoři *Wu Baimei*, *Andrew K.F. Cheung* z Hongkongské polytechnické univerzity a *Xing Jie* z Univerzity zahraničních studií Guangdong (Čína) představují výsledky své pilotní studie zaměřené na nejčastěji používanou formalizovanou frazeologii ve vysoce konvenčních politických dokumentech OSN, kde

pracovali s vlastním dvojjazyčným anglicko-čínským paralelním korpusem 43 projevů pronesených na zasedáních Rady bezpečnosti OSN a popisují jednak svůj postup – s využitím softwaru Sketch Engine – a metodologické otázky spojené s identifikací těchto formalizovaných formulací, jednak možné využití při přípravě jazykových odborníků, tedy i tlumočnicků.

IVANA ČENKOVÁ, ÚTRL FF UK

Babel, časopis Mezinárodní federace překladatelů FIT, roč. 67, č. 6, 2021. ISSN 0521-9744.

V posledním, šestém čísle časopisu Babel z roku 2021 najdeme šest odborných studií, tentokrát zaměřených především na problematiku překladu v tom nejširším slova smyslu. Všechny si postupně projdeme.

V úvodním příspěvku *Hilal Erkazanci Durmus* z Hacettepe univerzity (Ankara) analyzuje anglický překlad

turecky psaného románu *Buzdan Kiliçlar (Swords of Ice – Ledové meče)* z roku 1989 od současné turecké spisovatelky Latife Tekin (nar. 1957), kterou v úvodu podrobně představuje, zejména její tvůrčí, autorský, ale i společenský vývoj, kdy začíná jako autorka identifikující se se světem lidí na okraji společnosti, žijících v chudobě a bídě. Postupně se vymezuje proti modernitě současného Turecka a vyzdvihuje kulturní jinakost Orientu. Na řadě konkrétních příkladů badatelka dokládá, jak tento proměňující se osobitý a barvitý vypravěčský styl spisovatelky ovlivňuje i jednotlivá řešení samotného překladatele.

Druhá stať, jejíž autorkou je Anna Redzioch-Korkuz z Varšavské univerzity, se věnuje překladům literatury pro děti a uvádí, že je potřeba mít neustále v patrnosti, že originál a překlad jsou určeny dvěma odlišným skupinám čtenářů, a proto je často nutné volit metodu kulturní adaptace. Při své analýze pracuje s polským překladem německy psané populárně naučné knihy pro děti *Klär mit auf (Odpověz mi)* od Kathariny von der Gathen. Hlavními kritérii pro kvalitní překlad jsou podle autorky statě tři základní zásady, jež je nutné respektovat: záměr autora, druh textu a čtenářský profil. K tomu připojuje další aspekty, které hrají zejména u dětské literatury důležitou roli, jako vizuální aspekt knihy, dodržování tabu a z toho vyplývající jistá cenzura v cílové společnosti.

Třetí článek od Enocha Sebuyunga z univerzity Makerere (Uganda) se zaměřuje na kvalitu překladu různých typů oficiálních dokumentů z angličtiny do francouzštiny v několika afrických frankofonních státech. Analyzuje 151 dokumentů (originál a překlad) z let 2011–2017, a to ve třech kategoriích – akademické (zejména diplomy, výpisy absolvovaných kurzů atd.), právníké texty (smlouvy apod.) a administrativní texty (např. úřední korespondence) – za použití řady sociolingvistických a pragmatických kritérií, a uvádí, že pouhá jazyková ekvivalence, jež nebere v úvahu rozdílné národní institucionální systémy, může být často zavádějící.

Ve čtvrté stati *Sevcin Seçkin* z univerzity Fatih Sultan Mehmet Vakıf (Istanbul) rovněž zkoumá kvalitu překladu institucionálních textů. Vychází z modelu Pierra Bourdieu a snaží se definovat a určit základní překážky, jež negativně ovlivňují celý překladatelský proces. Pracuje s empirickými daty, získanými z osobních rozhovorů se zástupci čtyř významných institucí fungujících v Turecku (Koordinační centrum pro překlady EU, Generální tiskové a informační ředitelství při

úřadu premiéra, pobočka Světového potravinového programu OSN a Asociace solidarity s žadateli o azyl a imigranty).

Pátý příspěvek je od *Jasminy Man Tong* a *Davidu Morgana* z Lingnan univerzity (Honkong), Autoři na základě získaných pracovních verzí z různých fází překladatelského procesu a ze soukromé korespondence dvou překladatelů, kteří společně pracovali na překladu konkrétní knihy, podrobně popisují jejich vzájemnou spolupráci. Tuto spolupráci dokládají na jejich překladu čínského románu *The Story of the Stone (Vyprávění kamene)*. Román je známý také pod názvem *The Dream of the Red Chamber (Sen v červeném domě)*. Díky těmto interním materiálům a dopisům si může čtenář udělat jasnou představu o tom, jak se jejich společná překladatelská práce vyvíjela a jak probíhala.

Poslední článek od *Wu You* z univerzity Jiao Tong (Šanghaj) přenáší čtenáře do současné globalizované a digitální společnosti a zamýšlí se nad novými typy překladatelské činnosti tzv. fanouškovskými překlady čínských literárních děl publikovaných právě na internetu.

IVANA ČEŇKOVÁ, ÚTRL FF UK

1 Antologie

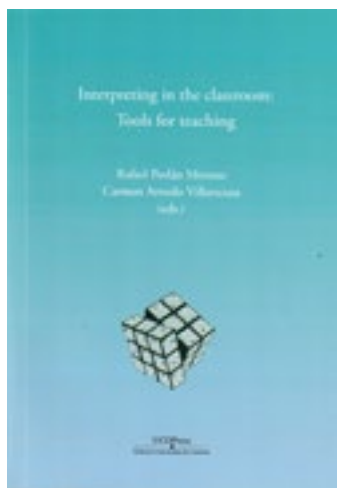
Antologie teorie odborného překladu. Výběr z prací českých a slovenských autorů. Edita Gromová, Milan Hrdlička, Vítězslav Vilímek (sestavitelé). 3. aktualizované a doplněné vydání (2010). Universitas Ostraviensis, Ostrava. ISBN 978-80-7368-801-1.

Před několika dny mi Petr Kautský doručil další dávku publikací k postupnému zpracování do této rubriky. Byla jsem poněkud překvapená, že mezi nimi byl i tento titul, který je z roku 2010. Asi se knížka někde zatoulala. Pozorně jsem ji prolistovala a usoudila jsem, že je stále velmi aktuální, užitečná a potřebná, zejména pro studenty

překladatelských oborů, ale i pro odbornou veřejnost, praktikující překladatele a zájemce o hlubší poznání různých aspektů spojených s odborným překladem. Proto ji zde ráda stručně představím a dovoluji si přitom částečně citovat a parafrázovat informace z Úvodu (s. 5–6.). První vydání této Antologie vyšlo v roce 2003 a bylo rychle rozebráno. Zájem ze strany studentů i veřejnosti si vyžádal velmi rychle druhé vydání a následně se sestavitelé rozhodli připravit i vydání třetí, aktualizované a doplněné, jež původní výběr českých a slovenských autorů a jejich prací, které byly již dříve publikovány jinde (např. ve sbornících Překlad odborných textů nebo Translatologica Pragensia IV.) avšak méně dostupné, v tomto vydání rozšířil i o novější práce. Pocho-pitelně že u každého článku je uveden původní zdroj. Sestavitelé také přistoupili k jistým redakčním úpravám, sjednotili citace i uvádění příkladů, doplnili jmenný a předmětný rejstřík, který čtenářům umožňuje rychleji vyhledávat další potřebné informace. Celkem zde najdeme 23 vybraných statí předních českých a slovenských odborníků různých generací zabývajících se problematikou překladu odborných (neuměleckých) textů. Třetí vydání bere v úvahu, že se překladatelské prostředí v mezidobí v mnohém změnilo. Je doplněné o bibliografii prací o překladu tzv. pragmatických textů a nabízí tak čtenářům vcelku komplexní přehled o názorech na tuto problematiku od 70. let dvacátého století do počátku roku 2010. Jako příloha byla na podnět čtenářů nově zařazena i část pojednávající o strojovém a počítačem podporovaném překladu, opět včetně bibliografie českých a slovenských zdrojů z této oblasti. To je výborná pomůcka při vyhledávání dalších publikačních zdrojů. Je však zcela evidentní, že od roku 2010, kdy tato publikace vyšla, se situace v oblasti odborného a především strojového překladu díky stále více se prosazujícím novým IT technologiím, které dnes všichni profesionální překladatelé odborných textů při své práci využívají (musí), dramaticky změnila a že by bylo určité vhodné celé toto další období (2010–2022), zmapovat a představit nové autory a jejich výzkum v nějakém dalším vydání či zcela nové publikaci.

PROF. PHDR. IVANA ČEŇKOVÁ, CSC.

Konferenční tlumočnice akreditovaná pro orgány Evropské unie, na Ústavu translatologie FF UK garantka studijního oboru ruština překladatelství a tlumočnictví, vedoucí Semináře teorie a didaktiky tlumočení, garantka magisterského studijního programu tlumočnictví, koordinátorka modulu Euromasters in Conference Interpreting (EMCI), čestná členka JTP

2 Interpreting

Rafael Porlán Moreno, Carmen Arnedo Villares (eds.). *Interpreting in the classroom: Tools for teaching*. Translation and Interpreting Series, Vol. IV. Córdoba: UCOPress. Córdoba University Press, 2022. ISBN: 978-84-9927-659-5.

Sborník *Tlumočení v učebně*: nástroje pro výuku nabízí deset tematicky a geograficky rozmanitých příspěvků věnovaných různým aspektům výuky tlumočení v moderním a neustále se měnícím světě. Záběr zvolených tematických okruhů sahá od individuálního a týmového samostudia přes inovativní přístup k zapojení role play až po přípravu tlumočnicků znakového jazyka a seznámení studentů se základy péče o sebe v rámci výkonu tlumočnického povolání.

V prvním článku Ivana Čenková popisuje náplň a přínos digitální formy tlumočnického týmového samostudia I-coach, která je nabízena jako (povinně) volitelný předmět studentům magisterského studia na ÚTRL FF UK.

V dalším příspěvku Lucía Ruiz Rosendo z univerzity v Ženevě pojednává o didaktických nástrojích, jež se používají při odborné přípravě tlumočnicků pracujících v zónách konfliktu. Klíčovým prvkem studie je case-based learning (CBL) v podobě tzv. role play, sehrání rolí, to studentům pomáhá rozvíjet empatickou složku profesních kompetencí tlumočnicků, nepostradatelnou v zónách konfliktu. Autorka zmiňuje i úskalí role play, mezi něž patří např. navození iluze reálného prostředí, včetně verbální roviny, a navrhuje je vždy doplnit komplexní analýzou případové situace. Jedním z dalších důležitých aspektů je i etické hledisko, kdy v případě tlumočení v zónách konfliktu nad deontologickým přístupem převládá spíše přístup teleologický.

Katia Iacono z Vídeňské univerzity se ve svém příspěvku také soustředí na role play při výuce tlumočení, kdy se

vyučující a studenti podílejí na přípravě podkladů k výuce, která je postavena na principech sociálního konstruktivismu a probíhá na základě polostrukturovaných scének koncipovaných dle výstupů z výzkumu v oblasti tlumočení se zřetelem k nejvíce problematickým komunikativním situacím. Pro lepší přehlednost popisuje autorka všechna tři stadia výukového procesu v rámci dialogického tlumočení: pre-event (vstupní informace k dialogu, popis jeho účastníků, příprava terminologie, rešerše k tématu), event (samotné sehrání scénky – v tomto konkrétním případě vyšetření u lékaře) a post-event (analýza tlumočnického výkonu ze strany ostatních studentů a vyučujících, zpětná vazba a doporučení do budoucna).

Maria Clementina Persaud z univerzity v Seville se ve svém článku zaměřuje na samostudium a sebehodnocení v úvodních etapách výuky konsekutivního tlumočení. Za základní nástroj bere model úsilí Daniela Gila, v němž lze jednotlivá úsilí pojmut jako dílčí úkoly v rámci nacvičování konsekutivního tlumočení. Studenti mají k dispozici hodnoticí tabulku, která obsahuje jednotlivé prvky, jež v případě úspěšné realizace tvoří v souhrnu kvalitní výstup konsekutivně tlumočeného projevu a měla by sloužit jako nástroj pro samostudium a podklad k poskytnutí zpětné vazby od vyučujícího.

V dalším příspěvku autoři Tara Stevens, Kimberly Hale a Daniel Roush podrobně pojednávají o programu přípravy tlumočnicků znakového jazyka na univerzitě v Eastern Kentucky včetně kurikula a volby vhodných studijních podkladů. Autoři zdůrazňují, že jedním z klíčových prvků tohoto programu je práce se sociolingvistickými faktory pomocí pragmatických nástrojů, a detailně vysvětlují model řízené praxe (guided practice), který používají k tomu, aby se studenti co nejlépe dokázali připravit na hodinu a co nejvíce si z ní odnesli.

Abla Lawandos a Lena Menhem se ve svém článku zamýšlejí nad tím, jak lze přizpůsobit výuku tlumočení rychle se měnícímu světu, a popisují, jak se k těmto výzvám staví Bejrútská škola překladatelů a tlumočnicků (ETIB), která při přípravě tlumočnicků klade zvláštní důraz na zvládnutí stresových a emočně vypjatých situací.

Francisco J. Vigier-Moreno, další zastupce univerzity v Seville, svůj článek věnuje přípravě soudních tlumočnicků ve Španělsku a volí za jednu z výukových metod využití role play na základě adaptace přepisu záznamů reálných soudních jednání. Tento druh praktického nácviku tlumočení nejen pomáhá lépe zmapovat příslušnou odbornou

terminologii, ale také navozuje reálnou atmosféru soudní síně. V rámci role play se studenti učí lépe pracovat s různými druhy tlumočení (konsekutivní tlumočení a šuťotáž), volit vhodné tlumočnické strategie a rozumět etickým aspektům soudního tlumočení, stejně jako pravidlům chování jednotlivých účastníků řízení.

Určité zpestření nabízí příspěvek věnovaný péči tlumočnicka o svou duševní a fyzickou pohodu, který napsala Raquel Lázaro Gutiérrez z univerzity v Alcalá. Jedná se o velmi nedocenené téma v rámci tlumočnického výzkumu, jehož poddimenzovanost kompenzuje autorka tím, že podrobně rozebírá nemoci z povolání a různé typy rizik, kterým je tlumočnick běžně vystaven (stres, syndrom vyhoření, únava ze soucitu a zprostředkované trauma), shrnuje poznatky k možné prevenci a řešení těchto stavů a popisuje, jak na to lze budoucí tlumočnick připravit v rámci výuky. Mezi tyto aspekty přípravy patří i péče tlumočnicka o dobrou fyzickou kondici, kdy se studenti učí dechová cvičení pro zachování vitality hlasu a zklidnění, stejně jako se seznamují s Jacobsonovou relaxační metodou a protahovacími cviky.

V dalším článku autoři Erika Gonzalez a Andrew Revolta z Melbournské univerzity kladou důraz na využití systému situační výuky (Situating Learning – SL) a jejího dílčího nástroje – systému integrované terénní výuky (Work Integrated Learning – WIL) pro seznámení mladých tlumočnicků s reálným světem konferenčního tlumočení. K aktivitám v rámci WIL patří následek reálných konferencí, tlumočení v cvičných kabinách (dummy booth), případně reálná pracovní zkušenost s tlumočením, která by však měla následovat až po získání dostatečných zkušeností pomocí simulovaných konferencí.

Recenzovaný sborník uzavírá Reynaldo J. Pagura z Illinoiské univerzity v Urbana-Champaign s příspěvkem věnovaným přípravě tlumočnicků ve vícejazyčných třídách v USA, kde současný požadavek mnohojazyčnosti ne vždy umožňuje zaměřit výukový proces pouze na jednu jazykovou dvojici. Autor se tímto přístupem k výuce vymezuje oproti evropským vzdělávacím institucím, kde platí striktní pravidlo bilingvismu, a tvrdí, že kvalita výuky tím být ohrožena nemusí. Naopak se jedná o jeden ze směrů, kterým se mohou ubírat i jiné univerzity, především ty, jež se potýkají s nedostatkem finančních a personálních kapacit. Jeho článek dále nabízí vhled do procesu výuky konsekutivního tlumočení, simultánního tlumočení s textem i bez a tlumočení z listu ve

vícejazyčném prostředí, popis zdrojů, odkud lze čerpat praktické materiály k nábídku tlumočnických dovedností za daných podmínek, a způsob hodnocení studentských výkonů.

Závěrem lze říct, že tato publikace představuje inspirativní čtení pro každého, kdo se zajímá o výuku tlumočení a sleduje nejnovější trendy v této oblasti.

MGR. ING. MARIA MOLCHAN, PH. D.
Ústav translatologie, Filozofická fakulta,
Univerzita Karlova

3 Z praxe na papier

Kabát, Marián: **VŠEOBECNÁ ŠTYLISTICKÁ PRÍRUČKA PRE LOCALIZÁCIU SOFTVÉROVÝCH PRODUKTŮV**. Bratislava: STIMUL, Fíf UK, 2022. 123 s. ISBN 978-80-8127-345-2

Posledné desaťročie na slovenskej odbornej prekladateľskej a tlmočnickej scéne môžeme charakterizovať tendenciou reagovať na meniaci sa „trh“ s prekladmi a tlmočením, prispôsobovať sa potrebám praxe, čitateľov aj širokej verejnosti. O aktuálnom smerovaní a vývine teórie (a na ňu nadväzujúcej praxe) prekladu na Slovensku sa najviac dozvedáme z najnovších translatologických publikácií, kam okrem iného patria knihy ako Audiovizuálny preklad: výzvy a perspektívy (Gromová, E., Janecová-Perez, E., 2014), Translation and Interpreting Training in Slovakia (Djovčoš M., Šveda, P., 2021), zborník Prekladateľské listy, v ktorom majú každoročne možnosť publikovať mladí členovia akademickej obce, a tiež aj dielo Mariána Kabáta, Všeobecná stylistická príručka pre lokalizáciu softvérových produktov.

Mgr. Marián Kabát, PhD. v súčasnosti pôsobí ako odborný asistent na Katedre anglistiky a amerikanistiky Univerzity Komenského v Bratislave. Vďaka jeho snahe o prepojenie vlastných skúseností z praxe

s pedagogickou a vedeckou činnosťou sa katedra, na ktorej pôsobí, môže ako jediná na Slovensku pochváliť výučbou lokalizácie softvérových produktov. Táto publikácia vznikla teda ako dôležitý predpoklad a ďalší krok k plnohodnotnému začleneniu lokalizácie medzi ostatné druhy prekladu, k čomu smerujú aj početné výskumy a publikačné jednotky autora, napríklad článok Stylistická príručka ako súčasť procesu lokalizácie (2020) uverejnený v zborníku Prekladateľské listy 9, ktorý podľa nášho názoru predstavuje akési východisko pre vznik tejto publikácie, keďže sám autor v závere príspevku zdôrazňuje potrebu vytvorenia stylistickej príručky na účely výučby lokalizácie.

Publikovaná verzia stylistickej príručky sa skladá z troch tematicky vyčlenených celkov. Jadru rozdelenému na herný a neherný softvér predchádza ešte teoretický úvod, v ktorom autor zdôvodňuje vytvorenie tejto súhrnnej všeobecnej príručky a popisuje obsah a zvyčajnú podobu stylistických príručiek ako takých, ktoré má k dispozícii lokalizátor od zadávateľa. Uvádza, že z tejto príručky majú možnosť čerpať najmä študenti prekladateľských odborov a začínajúci lokalizátori, prípadne lokalizátori, ktorým zadávateľ žiadnu príručku neposkytol, keďže vychádza priamo z praxe a príklady, ktoré uvádza, boli konzultované aj s ďalšími profesionálnymi prekladateľmi.

Pokyny na lokalizáciu neherného softvéru tvoria podstatne väčšiu časť publikácie než tie, ktoré sú určené pre herný softvér, čo autor odôvodňuje tým, že lokalizáciu neherných produktov je možné zovšeobecniť oveľa jednoduchšie než v prípade herného softvéru. Koniec-koncov, ani lokalizácia hier do slovenčiny ešte stále nie je úplne bežná. Oceňujeme, že celá príručka skutočne pôsobí autenticky, obsahuje kontextovo ukotvené príklady rozlišujúce správny a nesprávny variant prekladu. Autor plynulo prechádza cez problematiku štýlu vyjadrovania, osobitostí rôznych typov obsahov až po veľmi podrobné jazykové pokyny a uvádza najčastejšie jazykové problémy vyvstávajúce z prekladu najrôznejšieho typu softvéru. Obzvlášť by sme chceli vyzdvihnúť časť venujúcu sa internacionalizácii, ktorá je v prípade lokalizácie softvéru skutočne špecifická, a teda pre začínajúcich lokalizátorov je veľmi prínosné disponovať takýmto typom informácií, keďže správna lokalizácia si neraz vyžaduje aj prierezové znalosti z informatiky a programovania. Autor navyše v celej príručke dbá na potreby a požiadavky recipienta textu, teda rodeného slovensky hovoriaceho používateľa softvéru, na čo sa odvoláva

aj v sporných momentoch, ktoré neraz vznikajú ako dôsledok jazykových a kultúrnych rozdielov medzi východiskovým a cieľovým jazykom.

Časť stylistickej príručky venovaná hernému softvéru je aj vzhľadom na povahu tohto typu lokalizácie stručnejšia. Autor v rámci nej vydeľuje systémové texty, na ktoré sa pri preklade vzťahujú viac-menej pravidlá pre lokalizáciu neherného softvéru, a videoherné texty, ktoré sa však líšia od hry ku hre a patria medzi ne okrem iného aj dialógy postáv. Opäť chceme vyzdvihnúť, že príklady uvedené v príručke pochádzajú priamo z praxe. Autor navyše upozorňuje na problémy, s ktorými sa stretol osobne pri lokalizácii herného softvéru, teda čerpá z vlastných skúseností.

Napriek množstvu aspektov lokalizácie hier, ktoré príručka uvádza, teda typy obsahov, platformy či špecifické jazykové pokyny, by sa nám v prípade nejednej podkapitoly žiadalo doplnenie viacerých príkladov a vyčerpávajúcejšie vysvetlenie niektorých zvolených riešení, a to práve pre vysokú náročnosť uchopenia určitých nuáns lokalizácie. Ak však predpokladáme, že v tomto bode je už čitateľ, resp. študent adekvátne oboznámený so špecifikami herného a neherného softvéru, informácie uvedené v týchto podkapitolách poslúžia ako akýsi odrazový mostík pre jeho ďalšie samostatné rozvíjanie lokalizačnej praxe. V tomto smere je tiež mimoriadne nápomocná kapitola Dodatočné zdroje, v ktorej autor uvádza terminologické zdroje, jazykové príručky, ale napr. i značky využívané pri tvorbe webových lokalít, teda príručku HTML. Čitateľovi tak neponúka len hotové riešenia, ale najmä návod, ako riešiť problémy, na ktoré počas lokalizácie softvérových produktov môže naraziť. Keďže sú v tejto časti uvedené hlavne elektronické zdroje, je možné, že v budúcnosti bude potrebné túto kapitolu aktualizovať.

Všeobecná stylistická príručka pre lokalizáciu softvérových produktov predstavuje komplexnú príručku pre začínajúcich prekladateľov a lokalizátorov, ktorí sa doposiaľ nestretli s lokalizáciou, ale i pre skúsenejších prekladateľov, ktorým napríklad zadávateľ neposkytol žiadnu príručku, o ktorú by sa mohli oprieť. Tým, že táto publikácia v sebe spája informácie z príručiek rôznych spoločností, má potenciál slúžiť ako skutočne univerzálny návod na lokalizovanie či už herného alebo neherného softvéru, ako vhodný didaktický materiál a sprievodca pri výučbe lokalizácie.

MGR. VERONIKA LITVIKOVÁ

4 Hádka o slová

Christine Römer: Streit um Wörter (Hádka o slová). Premena jazyka medzi opisom a kritikou jazyka. 1. vyd., 2022, Dialógy, ISBN 978-3-89308-465-4, eISBN 978-3-89308-665-8.

Politici aj spoločnosť čoraz častejšie diskutujú v nemecky hovoriacich krajinách o správnych slovách, napríklad či slovo učiteľ zahŕňa aj učiteľky alebo či slovo ako Cigán diskriminuje.

Táto útlá knižička analyzuje slová, o ktorých sa často diskutuje a pokúša sa skúmať argumenty a hľadať podstatu problémov. Vzájomným porozumením sa dajú nájsť cesty ako spracovať tieto rozdiely. Knižička pomôže pochopiť trendy vývoja jazyka.

Obsah knihy je rozdelený do týchto častí:

1. Hádka, kritika a jazykové povedomie
2. Dynamický lexikón
3. Premena jazyka
4. Premena významu
5. Premena slovnej gramatiky
6. Pragmatická premena
7. Návrhy ako pracovať s kritikmi jazyka

Publikácia poukazuje na súčasné hádky o slovách, odlišuje ich a usporadúva. Pritom v podstate ide o dialóg a názorovú slobodu a preto neponúka žiadne rozhodovacie stanoviská.

Zaujme časť o kritike jazyka v časti o pragmatickej premene. Od r. 1991 sa vyberá „Najhoršie slovo roka“. Za posledné roky z 30 vybraných slov sa vybralo najhoršie slovo 20. storočia – ľudský materiál. Deväť slov pochádza z oblasti nenávisť voči cudzincom

a migrácia a štyri patria do rétoriky extrémnej pravice. Nie je tam ani jedno slovo z rétoriky extrémnej ľavice.

Viac ako 4000 členov VDS, Spolku nemeckého jazyka, vyberá od r. 1997 jazykový paškvil roka ako mimoriadnu chybu v nemeckom jazyku. Najmä sú proti anglicizmom a pseudoanglicizmom. Volí sa tiež anglicizmus roka od r. 2010 – za rok 2020 lockdown.

Slovo roka vyberá od r. 1971 porota Spoločnosti pre nemecký jazyk (GfS).

Vyberá sa aj slovo pre mládež od roku 2008 podľa kritérií kreativity a stupeň rozšírenia.

Všetky vyššie uvedené výbery slov podľa rôznych kritérií prispievajú k nasmerovaniu pozornosti na danú slovnú zásobu a tým prispievajú k jazykovej kultúre.

Knihu možno odporučiť tlmočníkom a prekladateľom nemeckého jazyka. Nájdú v nej aj slová, ktoré radšej nepoužívať. Môže poslúžiť aj ako návod, akým spôsobom možno pristupovať k novým slovám. Knihu si možno objednať na webe www.narr.de.

ING. MIROSLAVA DULOVÁ, CSC.
tlumočnice a prekladateľka

Hieronymove dni v Bratislavě

Slovenská asociácia prekladateľov a tlmočníkov (SAPT) uspořádala ve dnech 13. a 14. října 2022 desátý ročník Hieronymových dní. Akce se po dvou letech koronavirových omezení konala hybridně v krásných prostorách Moyzesovy síně FiF Univerzity Komenského v Bratislavě. Série přednášek na aktuální témata pokrývala široké spektrum aktivit a aktualit v našem oboru, počínaje specializovaným poradenstvím pro literární překladatele, přes komunitní tlumočení uprchlíků z Ukrajiny, soudní tematiku, práci s jazykem až po transkripci. Čtvrteční program byl zakončen panelem na téma „Kam směřuje překlad a tlumočení ve Střední Evropě?“ s pozvanými zástupci sesterských organizací, moderovaný předsedou hostitelské organizace SAPT, Pavlem Švedou. JTP zastupovala Amalaine Diabová, za ASKOT hovořila Dorota Blabolil-Obrębska a maďarské kolegy zastupoval překladatel a organizátor konferencí Csaba Bán. Tlumočení

z a do angličtiny zajišťovali místní studenti translatologie. Besedu k aktuálním tématům jako RSI, strojový překlad ano či ne a za jakých okolností, ceny včera a dnes a další, si můžete pustit ze záznamu na FB účtu SAPT.

AMALAINÉ DIABOVÁ
předsedkyně JTP

Výstava k 55. výročí úmrtí Jiřího Levého

Ve vestibulu Ústavu translatologie FFUK ve Šporkově paláci v Hybernské 3 byla v pátek 4. listopadu slavnostně otevřena výstava k 55. výročí úmrtí předního českého teoretika překladu Jiřího Levého, kterou je možné shlédnout až do konce letošního kalendářního roku (ve všední dny se budova zamyká ve 20.00, o víkendech je možné zazvonit u dveří a vrátit se do vestibulu pustí).

Výstava nese výmluvný podtitul „Jiří Levý – inovativní teoretik, ale především krásný člověk“. Na osmi panelech nabízí zajímavé dokumenty a fotografie z Levého pohnutého, bohužel krátkého života i svědectví o jeho teoretické a pedagogické práci a překladatelské praxi. Množství materiálů z rodinného archivu se podařilo získat díky Levého dceři Janě Levé, která se vernisáží osobně zúčastnila a přispěla zajímavými vzpomínkami na to, jaký

byl Levý člověk a otec. Díky Janě Levé si mohli návštěvníci vernisáže v prvním patře prohlédnout i psací stroj, na němž Levý psal své slavné *Umění překladu*, a ve vitríně se pokochat všemi dosavadními českými i zahraničními vydáními.

K nejcennějším objevům výstavy, který bude třeba ještě vědecky zpracovat a vytěžit, patří rukopis druhého vydání *Umění překladu* s autorovými poznámkami a úpravami, o němž panovalo domněnání, že je ztracený. Zajímavé jsou však i dokumenty o autorově

životě a díle, jako vlastnoručně psané Curriculum vitae, index, listina o vyloučení ze studia z rasových důvodů, fotografie domu, v němž bydlel, když psal *Umění překladu*, osnovy překladatelských seminářů, vzpomínky jeho českých i zahraničních kolegů atd.

Výstavu z valné části připravil současný ředitel Ústavu translatologie

Tomáš Svoboda za pomoci Zuzany Jettmarové, která se postarala o překlady textů do angličtiny. Oba také na vernisáži doplnili osobní vzpomínky Jany Levé translatologickým zhodnocením Levého rozsáhlého a u nás dosud nepřekonaného díla. Vystavené materiály však stojí za prohlídku i bez dalších komentářů, určitě se na výstavu jděte podívat.

PHDR. ANEŽKA CHARVÁTOVÁ
překladatelka a tlumočnice,
předsedkyně Obce překladatelů

Autorka článku Anežka Charvátová (uprostřed), Jana Levá (vpravo)

Projev Jany Levé na zahájení výstavy

Projev Zuzany Jettmarové na zahájení výstavy

Tomáš Svoboda (vlevo) během vernisáže

Digitální technologie v překladatelské praxi

Pátek 13. ledna 2023 od 9 do 18 hodin

K-centrum, místnost č. 16, Senovážné náměstí 23, Praha

Překládáte literaturu, filmy či jiné tvůrčí texty a chcete vědět,
jak při tom využít digitální technologie?
Ukážeme vám, jaké nástroje existují, co umí a jak se s nimi pracuje.

OBSAH KURZU:

- základní informace o počítačem podporovaném překladu (o tzv. CAT nástrojích) a strojových překladačích
- tutoriál užití nástroje SDL Trados Studio při (literárním a audiovizuálním) překladu
- nástroje Českého národního korpusu v překladatelské praxi
- tvorba a využití vlastního korpusu a překladové paměti
- další užitečné nástroje (diktovací programy, digitální stopky...)

Kurzem vás provedou překladatelé
Dagmar Heeg a Miroslav Pošta

CENA:

1250 Kč pro členy spolku Překladatelé Severu,
JTP, ASKOT, ČKTZJ a studenty
1950 Kč pro ostatní účastníky

Přihlásit se můžete přes digitální formulář, který
najdete na webových a facebookových stránkách
všech níže uvedených pořadatelů.

Dvadsať rokov konferencie Odborná komunikácia v zjednotenej Európe – dvadsať rokov spolupráce s Jednotou tlmočníkov a prekladateľů

Jednota tlmočníkov a prekladateľů – stavovská organizácia, ktorá dlhé roky naplňa svoje poslanie a svojou intenzívnou činnosťou a starostlivosťou o prekladateľů a tlmočníkov prispieva k zviditeľňovaniu ich profesie a zvyšovaniu kvality ich práce. Jednota tlmočníkov a prekladateľů poskytuje poradenstvo, sprostredkúva najaktuálnejšie informácie zo sveta prekladu a tlmočenia, vytvára priestor na spoluprácu a prepojenie jednotlivých generácií prekladateľů a tlmočníkov. Nie je jednoduché zachytiť slovami obrovskú paletu aktivít a podujatí, ktoré organizuje. Všetky si zaslúžia mimoriadne uznanie. Osobitne je však potrebné vyzdvihnúť „Jeronýmovy dny“ – každoročný festival prednášok, besied a stretnutí na aktuálne témy pre širokú odbornú verejnosť. Sú vždy očakávaným sviatkom pre prekladateľů a tlmočníkov.

Hieronymove dni boli aj zrodom spolupráce medzi Jednotou tlmočníkov a prekladateľů a Katedrou germanistiky Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Z prvej spoločne organizovanej konferencie, spočiatku aj spoločne s Katedrou romanistiky FF UMB, sa stala tradícia. Pri príležitosti Medzinárodného dňa prekladu organizuje Katedra germanistiky FF UMB v spolupráci s JTP v Prahe konferenciu „Odborná komunikácia v zjednotenej Európe“, ktorá v tomto roku oslávila svoje 20. výročie.

Konferencia zažila od svojho vzniku veľa prínosných rokovaní, sprostredkovala mnohé kontakty a spoluprácu, bola zdrojom pre vznik a realizáciu vedeckovýskumných projektov, podporovala kariérny rast, sledovala úspechy

jej účastníkov a neustále vytvára priestor na komunikáciu a výmenu skúseností medzi lingvistami, translatológmi, pedagógmi, prekladateľmi, tlmočníkmi, študentmi, záujemcami o jazyk, terminológiu, preklad, tlmočenie – o odbornú komunikáciu.

Dátumom výročnej konferencie bol 5. a 6. október 2022. K hlavným tradičným tematickým okruhom konferencie, k problematike prekladu právnych textov, jazyku odbornej komunikácie, osobitostiam náučného štýlu, terminológii a terminografii, translatologickým aspektom odborného textu a odbornej

komunikácie, výkonu práce úradných tlmočníkov a prekladateľů sa v posledných rokoch pridružila problematika jazykovej krajiny, ako aj otázky, ktoré sú stredobodom záujmu riešiteľov projektu KEGA 022UMB-4/2021 „Využitie informačných technológií ako inovatívny faktor interdisciplinárnej edukácie budúcich prekladateľů a právnikov“. Uvedené témy rezonovali medzi odborníkmi a boli pretraktované v rôznych kontextoch a z rôznych aspektov.

Konferencia si získala počas svojej existencie stálych záujemcov, ktorí sa každoročne stretávajú na tomto

vedeckom podujatí. Rady účastníkov sa pravidelne rozširujú a stále miesto medzi nimi patrí mladým, ambicióznym kolegom – pedagógom, doktorandom a študentom. Účastníci konferencie – lingvisti, prekladatelia, tlmočníci, vedci, pedagógovia – sa aj v tomto roku venovali otázkam, ktoré sú stredobodom ich profesijného záujmu, prezentovali výsledky svojho výskumu, ako aj poznatky a skúsenosti z praxe a z procesu edukácie. Prekladatelia a tlmočníci získavajú cenné odborné informácie, konzultujú svoje prekladateľské problémy a terminologické otázky.

Počas prvého rokovacieho dňa dominovali problémy prekladateľskej a tlmočnickej praxe a tematika odborných textov v kontexte prekladu a tlmočenia. Úvodný príspevok B. Vinczeovej presvedčil plénum o výhodách a prínosoch použitia CAT nástrojov aj pri preklade umeleckej literatúry, čo dokumentovala prekladom geopolitického trileru. Príspevky zamerané na problematiku právnych a úradných textov boli venované vzdelávaniu i ich aktuálnym špecifikám. M. Némethová a J. Štefaňáková prezentovali vybrané aspekty práce s právnymi textami v rámci kurzu „právo a právne texty interdisciplinárne“. Pohľad na právne texty vo vzdelávaní prekladateľov a tlmočníkov rozšírila L. Poľáková. A. Ďuricová priblížila právne a úradné texty z obdobia pandémie s cieľom zaznamenať novovzniknuté termíny, obrazné a expresívne pomenovania ako odraz pandémie v právnom jazyku. K predmetom výskumu S. Tomášikovej patria okrem iného odborné jazyky. Na tohtoročnej konferencii špecifikovala odbornú komunikáciu v oblasti balistiky. Martina Kášová rozšírila paletu odborných textov o historické texty, a to v kontexte vybraných aspektov prekladu. Medzi príspevkami nechýbal ani pohľad na tlmočenie a tlmočníka. Rezovali tu aktuálne potreby a požiadavky tlmočnickej praxe. Profesionalizáciu prekladu a tlmočenia vo verejných službách na Slovensku akcentovala M. Štefková. Jaroslav Stahl poukázal na základe aktuálneho prieskumu na relevanciu tlmočníka na vybraných

trhoch v súčasnosti. V centre pozornosti B. Jenčíkovej bolo konzekutívne tlmočenie v priemyselnej výrobe a vplyv situačného kontextu na výber odbornej lexiky. Tematike odborných textov bol vymedzený aj záver konferencie. Jarmila Pátková sa venovala predložkovým výrazom v jazyku francúzskych právnych noriem, F. Kalaš analyzoval lexému „voda“ v diachrónej perspektíve a Oľga Wrede informovala o výsledkoch projektovej práce a poukázala na skúsenosti pri tvorbe podcastov vo vzdelávacom procese.

Témou druhého rokovacieho dňa bola jazyková krajina. Príspevky venované tejto problematike vznikli ako čiastkové výstupy vyššie uvedeného projektu APVV-18-0115: *Jazyk v meste – dokumentovanie multimodálnej semiosféry jazykovej krajiny na Slovensku a z komparatívnej perspektívy*. Členovia riešiteľského kolektívu prezentovali aktuálne otázky svojho výskumu z rôznych aspektov a v rôznych súvislostiach, pričom vychádzali zo skúmaných lokalít – Erlangenu, Banskej Bystrice, Banskej Štiavnice, Bratislavy, Komárna a Komároma. Zuzana Gašová sa vo svojom príspevku pýtala ako rozumieme

jazykovej krajine Bratislavy. Petra Jesenská komentovala prezentovanie žien v jazykovej krajine vybraného areálu. Kolektív autorov v zložení Tóth, Lőrincz a Istók posunul výskum jazykovej krajiny miest Komárno a Komárom do roviny kvantitatívneho komparatívneho výskumu. Zdenko Dobrík nazeral na jazykovú krajinu z kognitívno-kultúrnej a pragmatickej perspektívy. Jana Lauková špecifikovala jazykovú krajinu intraurbánej lokality mesta Erlangen. Na charakteristiku jazykovej krajiny Erlangenu nadviazala E. Molnárová a rozšírila ju o multimodálne agregáty.

Tak ako po minulé roky, aj počas tohtoročnej konferencie sa mimoriadnemu záujmu tešil nemecko-slovenský terminologický seminár z oblasti trestného práva. Seminár bol organizovaný v spolupráci s Komorou súdnych tlmočníkov a súdnych prekladateľů České republiky. Pripravila, organizovala a viedla ho Mgr. Pavlína Lössl, členka predstavenstva komory.

Konferencia splnila aj v roku 2022 zámer a cieľ organizátorov, ktorým bolo a zostáva aj naďalej vytvorenie priestoru na odbornú diskusiu a výmenu názorov. Dvadsaťročná tradícia konferencie je tým najlepším prejavom jej významu a opodstatnenia. Za dvadsaťročnú spoluprácu ďakujeme osobitne Jednote tlmočníkov a prekladateľov v Prahe. Ďakujeme všetkým organizátorom, účastníkom, prednášajúcim, diskutujúcim, ktorí po celé roky tvorili a naplňali obsah konferencie. V neposlednom rade patrí poďakovanie agentúram, predovšetkým VEGA, KEGA, APVV, ktoré sa prostredníctvom financujúcich projektov spolupodieľali na financovaní konferencie počas jej existencie.

Do ďalších rokov želáme konferencii *Odborná komunikácia v zjednotenej Európe* inšpiratívne, prínosné, podnetné a úspešné rokovania, zanietených a ambiciózných účastníkov a tešíme sa na ďalšiu spoluprácu s Jednotou tlmočníkov a prekladateľů.

DOC. PHDR. ALENA ĎURICOVÁ, PHD.
vedoucí Katedry germanistiky
Filozofická fakulta univerzity Mateja Bela
v Banskej Bystrici

Neformální online setkání soudních tlumočnicků a soudních překladatelů – tentokrát s kolegyní z Norska Manuelou Hotvedt

Začátkem letošního června jsme měli možnost setkat se online na platformě Zoom s naší kolegyní z Norska – Manuelou Hotvedt, soudní tlumočnicí pro jazyk český, německý a norský, soudní překladatelkou pro jazyk norský a německý, předsedkyní představenstva Norského svazu odborných překladatelů – NORFAG¹ a členkou norského

Svazu soudních překladatelů STF². Kolegyně nás podrobně seznámila s podmínkami pro jmenování soudním tlumočnickem a soudním překladatelem v Norsku, s možnostmi uplatnění STP a s pracovními podmínkami STP v Norsku.

Jak se stát soudním tlumočnickem v Norsku?

Kolegyně prezentovala čtyři možnosti. První z nich je úspěšné absolvování **tlumočnické zkoušky „Tospråktest“** na univerzitě OsloMet³ v Oslu, které se lze zúčastnit třikrát do roka pro

¹ **NORFAG** (*Norsk fagoversetterforening*) – sdružení odborných překladatelů norského jazyka (technické a právní překlady) bylo založeno r. 2012 s cílem hájit zájmy svých členů, organizovat setkání vzdělávací i poradní a poskytovat veřejnosti seznam odborných překladatelů norského jazyka. Více zde: norfag.org

² **STF** (*Statsautoriserte tolkeforerens forening*) – sdružení norských soudních překladatelů, založené r. 1913, patří mezi nejstarší sdružení překladatelů na světě. V současné době má 220 členů z řad soudních překladatelů jmenovaných státem, kteří úspěšně vykonali nejvyšší možnou státní překladatelskou zkoušku v Norsku.
Odkaz zde: <https://www.translatorportalen.com/hjem>

³ **OsloMet** (*Oslo Metropolitan University* **STORBYUNIVERSITETET**) je norská státní vzdělávací instituce, jež vznikla sloučením mnoha odborných vysokých škol (např. Oslo University College – *Høgskolen i Oslo*, což bývala od r. 1994 do r. 2011 největší státní univerzitní vysoká škola v Norsku), v r. 2018 získala statut univerzity; odkaz zde: <https://www.oslomet.no>

vybrané alternující jazyky. Zkouška obsahuje pouze ústní část testující schopnost žadatele překládat z cizího jazyka do norštiny a naopak, hodnotí se stupněm „úspěš/ neúspěš“. Úspěšnost žadatelů u zkoušky je cca 45 %. Kolegyně Manuela H. čekala dlouhých devět let na „svůj“ jazyk.

Druhou možností je složení zkoušky vyššího stupně – **státní tlumočnické zkoušky⁴ OsloMet**. Ta se skládá z písemné a ústní části. Podmínkou účasti v ústní části zkoušky je úspěšné složení písemné části, jejímž obsahem je testování terminologie z různých oborů (veřejný sektor, zdravotnictví, právo), obor si nelze zvolit. Pokud žadatel uspěje v písemné části, pokračuje částí ústní, respektive částmi ústní zkoušky – tlumočení monologu z i do cizího jazyka, tlumočení dialogu z i do cizího jazyka v různých situacích (u lékaře, u soudu apod.) a obsahuje také otázky z oblasti profesní etiky tlumočnicka. Úspěšnost žadatelů u této zkoušky je cca 20 %. Každý rok jsou vypsány zkoušky jen pro vybrané jazyky. Kolegyně uvedla, že konkrétně pro jazyk český se naposledy konaly v roce 2018, ze 7 přihlášených žadatelů jich tehdy pouze 5 postoupilo do ústní části, u obou částí uspěl jediný žadatel. Opravná zkouška není možná, neúspěšní žadatelé jsou tak nuceni čekat, až budou vypsány nové zkoušky pro daný jazyk.

Třetí možností je **absolvování ročního studia** na univerzitě OsloMet nebo na vysoké škole Høgskulen på Vestlandet⁵ – obor „Úvod do tlumočení pro veřejný sektor“⁶ (30 kreditů). Opět je nutné sledovat, pro které jazyky je studium vypsáno, čeština byla mezi nimi naposledy v roce 2009.

Čtvrtou možností je **absolvování bakalářského studia** na univerzitě OsloMet – obor „Tlumočení pro veřejný sektor“ – čtyřleté dálkové online studium s možností získání 180 kreditů se však nevyepisuje pro všechny jazyky, např. čeština se zde dosud nenabízela.

U tlumočnické zkoušky se posuzuje především žadatelova schopnost ústního vyjadřování, pohotovost tlumočení a celkově se hodnotí žadatelovo tlumočnické vystoupení, zkušební komise posuzuje i žadatelovu zkušenost s tvorbou tlumočnické notace.

Jak se stát soudním překladatelem v Norsku?

Soudním překladatelem se lze stát dvěma způsoby – složením **státní překladatelské zkoušky** nebo **nostrifikací příslušné zkoušky** složené v zahraničí.

Státní překladatelská zkouška⁷, jež je extrémně náročná, je vypisována jedenkrát ročně a pravidelně pro jazyky anglický, německý, francouzský a španělský, nepravidelně pro ostatní jazyky. Konkrétně pro jazyk český byla zkouška vypsána pouze jednou – r. 2018, kdy z pěti přihlášených žadatelů neuspěl žádný. Úspěšnost žadatelů u zkoušky je cca 20 %, tj. z deseti žadatelů pouze dva uspějí. Opravnou zkoušku lze opakovat maximálně dvakrát a pokud ani po třetím pokusu žadatel neuspěje, může se pokusit absolvovat ji znovu až po uplynutí tří let. V případě jiných jazyků než je angličtina, němčina, francouzština a španělština čeká, až se vypíše zkouška pro daný jazyk. Žadatel musí být absolventem minimálně bakalářského studia (podmíněno získáním 180 kreditů). Samotná zkouška se skládá ze dvou hlavních částí a z mnoha dílčích částí a je časově velmi náročná. Zkouška se vykonává zvláště z norštiny do cizího jazyka a opačně. **První část zkoušky** se vypracovává „doma“, přičemž je povoleno používat všechny dostupné pomůcky od slovníků až po IT nástroje typu Trados (odevzdává se však pouze čistý exportovaný text převedený do PDF souboru) – tzv. „**Domácí klauzura**“ – tvoří ji: **překlad všeobecného textu o délce 300–320 slov a vlastní rozbor vypracovaného překladu** spočívající v žadatelově analýze vlastního překladu (zdůvodnění překladu,

nástrojů a zdrojů použitých k překladu apod.). První část je nutno odevzdat elektronicky ve lhůtě tří dnů zasláním do informačního systému univerzity, nedodržení termínu odevzdání je hodnoceno stupněm „neúspěš“. **Druhá část zkoušky** – tzv. „**Školní klauzura**“ je časově velmi náročná (trvá 7 hodin) a skládá se z těchto dílčích překladů (každý o rozsahu cca 300 slov): a) překlad ekonomicko-administrativního textu, b) překlad právního textu, c) překlad technického textu. Překlady se zhotovují na vlastním PC, lze používat pomůcky a veškeré zdroje s výjimkou překladatelských IT nástrojů a komunikace s druhými, včetně komunikace telefonické. Státní překladatelskou zkoušku lze absolvovat na vysoké škole ekonomické Norges handelshøyskole⁸ v Bergenu.

U překladatelské zkoušky se posuzuje úroveň zhotoveného překladu jak z hlediska obsahového, tak z hlediska gramatického, stejně jako použité nástroje, stylizace, věcná správnost a výrazové prostředky.

Překladatelská zkouška opravňuje soudního překladatele překládat vždy konkrétně dle vybrané kombinace a směru – tj. Z nebo/a DO cizího jazyka! Pokud překladatel chce získat autorizaci pro překlad z i do cizího jazyka, musí úspěšně absolvovat zkoušky pro oba směry. Většina soudních překladatelů v Norsku je však buď překladatelem z norštiny, nebo **do** norštiny.

Poplatek za překladatelskou zkoušku činí 2500 NOK⁹. Překladatelskou zkoušku nelze vpsat na žádost individuálních žadatelů. Bývá vypsána pouze v případě zvýšené poptávky po konkrétním cizím jazyku, na základě žádosti příslušného úřadu (např. migračního¹⁰).

Celoživotní vzdělávání soudních tlumočnicků a soudních překladatelů

Odborná příprava soudních tlumočnicků a soudních překladatelů nekončí absolvováním odborné zkoušky. I když celoživotní

⁴ Státní tlumočnická zkouška „Autorisasjonsprøve i tolking“, odkaz zde: <https://www.oslomet.no/olui/autorisasjonsprøve-tolking>

⁵ Høgskulen på Vestlandet – Univerzita aplikovaných věd západního Norska je veřejná instituce vysokoškolského vzdělávání založená r. 2017 (vznikla sloučením několika dříve nezávislých vysokých škol, z nichž některá působila již od r. 1839), odkaz zde: <https://www.hvl.no>

⁶ *Tolking i offentlig sektor* – např. pro akademický rok 2022/2023 se nabízí studium pro tyto jazyky: amharština, vietnamština, turečtina, polština, paštština a kurmándží, odkaz zde: <https://www.hvl.no/studier/studieprogram/tolking-i-offentlig-sektor/>

⁷ Státní překladatelská zkouška „Autorisasjonsprøve i oversettelse“

⁸ Norges handelshøyskole, odkaz zde: <https://www.nhh.no/>

⁹ 2 500 NOK = 6 022,50 CZK (údaj ke dni 23. 9. 2022, zdroj www.kurzy.cz)

¹⁰ Migrační úřad v Norsku – Utlendingsdirektoratet (UDI); odkaz zde: <https://www.udi.no/nno/>

vzdělávání je individuální záležitostí, veřejné instituce jeho povinnost žádným způsobem neřeší ani nenařizují. Soudní tlumočníci a soudní překladatelé mohou dle vlastního uvážení absolvovat **online kurz JurDist**¹¹ na Vysoké škole ekonomické Norges Handelshøyskole v Bergenu, který svou náplní připomíná kurz právního minima pro STP v České republice pořádaný např. Právnickou fakultou UK¹². Kurz JurDist je pravidelně vypisován pro anglický, francouzský, španělský a německý jazyk, poplatek činí 16 900 NOK¹³. Kurz je možné absolvovat také jako studium magisterského stupně po získání stupně bakalářského. Mnoho zájemců o jmenování soudním překladatelem v Norsku považuje toto studium za výbornou přípravu na státní překladatelskou zkoušku. Tím, že studium probíhá online formou, lze ho absolvovat dle individuálních časových možností účastníků. Studium probíhá ve dvou modulech formou povinných přednášek podle pevně určeného rozvrhu, v závěru kurzu účastník musí odevzdat minimálně tři písemně vypracované úlohy určitého rozsahu na dohodnuté téma. První modul je zakončen zkouškou ve formě vypracování úlohy „doma“, která se odevzdává v elektronické podobě a píše se buď v norštině nebo v daném cizím jazyce. Druhý modul se ukončuje individuálním překladem vypracovaným „doma“ včetně vlastního rozboru vypracovaného překladu. Zkoušku lze skládat jak z norštiny do cizího jazyka, tak i z cizího jazyka do norštiny, hodnotí se stupněm

„úspěš“ nebo „neúspěš“. Pro úspěšné ukončení studia je třeba uspět v obou modulech.

Celoživotní vzdělávání probíhá zcela individuálně a záleží tak výhradně na možnostech a vůli STP. V Norsku existují dobrovolné organizace pořádající terminologické semináře, jako například v úvodu článku zmíněná organizace STF². V současné době se STP v Norsku snaží navázat větší spolupráci s organizací UiA¹⁴, která však vzdělává odborné překladatele především zaměřené na jazyk anglický. Studijní kurz JurDist je tak jediným dostupným organizovaným vzděláváním pro překladatele v Norsku. Tlumočníci pro veřejný sektor mají svou vlastní organizaci NTF¹⁵.

Zápis do seznamu tlumočnicků oprávněných tlumočit pro veřejný sektor

Registrovat se do seznamu tlumočnicků oprávněných tlumočit pro veřejný sektor¹⁶ je žadateli umožněno pouze po dosažení příslušné kvalifikace na univerzitě OsloMet nebo VŠ Høgskulen på Vestlandet. Žádost o registraci se provádí prostřednictvím úřadu IMDi¹⁷ Ministerstva práce a sociálního začlenění (AID)¹⁸.

Zapsaných tlumočnicků zde bylo k datu 8. 6. 2021 celkem 1784 pro 75 jazyků. Seznam je rozdělen do pěti kategorií: **kategorie A** (50) tlumočníci s ukončeným bakalářským studiem a úspěšně složenou státní tlumočnickou zkouškou, **kategorie B** (222) tlumočníci s ukončeným bakalářským studiem nebo úspěšně složenou státní tlumočnickou zkouškou a s ukončeným ročním studiem „*Úvod do tlumočení pro*

veřejný sektor“, **kategorie C** (38) tlumočníci s úspěšně složenou státní tlumočnickou zkouškou, **kategorie D** (721) tlumočníci s ukončeným ročním studiem „*Úvod do tlumočení pro veřejný sektor*“ a **kategorie E** (900) tlumočníci s úspěšně složenou základní tlumočnickou zkouškou „*Tospråktest*“ nebo státní překladatelskou zkouškou. Kolegyně nás informovala o aktuálním počtu tlumočnicků pro jazyk český, kterých je v Norsku celkem 8 (1 v kategorii B, 1 v kategorii D a 6 v kategorii E), a pro jazyk slovenský, těch je celkem 5 (2 v kategorii B, 1 v kategorii D a 2 v kategorii E).

Zápis do seznamu překladatelů oprávněných tlumočit pro veřejný sektor

Po úspěšném složení státní jazykové překladatelské zkoušky obdrží žadatel **jmenovací listinu** pro svou jazykovou kombinaci, kterou vystavuje národní akreditovaná instituce NHH¹⁹. Vystavení jmenovací listiny není vázáno na státní občanství žadatelů, ani na místo jeho trvalého pobytu a má **doživotní platnost**. V případě, že se překladatel v rámci výkonu své profese dopustí vážného provinění, může mu být jmenovací listina úředně odebrána.

Držitel jmenovací listiny je oprávněn požádat o **členství v Norském svazu soudních překladatelů** (STF)², na vlastní žádost může být **zapsán do veřejného seznamu soudních překladatelů**²⁰ a je oprávněn ke zhotovení ověřovacího razítka – pečeti, které lze vyhotovit také v příslušném cizím jazyce. Překladatel je povinen registrovat svůj podpis a otisk ověřovacího razítka – pečeti u jednotlivých soudů, a to každé dva roky. Zákazník požadující apostilaci se musí obrátit na soud, který následně provede ověření pravosti otisku razítka a podpisu překladatele. **Zápis do seznamu soudních překladatelů je zcela dobrovolný**, a je tedy na vůli soudního překladatele, zda si přeje být zapsán či nikoli.

¹¹ JurDist – „*Juridisk oversettelse*“: <https://www.nhh.no/executive/andre-executive-studier/jurdist--juridisk-oversettelse/>

¹² **Doplňkové studium pro překladatele a tlumočnické právních textů** – kurz právního minima (část A – v češtině) a překladatelský seminář (část B – zvolený cizí jazyk) – pořádá Právnická fakulta UK; pro akademický rok 2022/2023 byly nabízeny kurzy pro jazyk anglický, francouzský, německý a ruský (kurz němčiny nebyl nakonec otevřen). Ministerstvo spravedlnosti ČR stanovuje absolvování tohoto kurzu jako podmínku pro ty žadatele o zápis do seznamu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů, kteří nemají právníkovo vzdělání. Odkaz zde: https://law.prf.cuni.cz/juridikum/doplňkove-studium-pro-překladatele-a-tlumočnické-právních-textů/?gclid=C-j0KCKQjw1bqZBhDXARISANTJCPIzjwlcN-FOxxKV5FP_8OhLV3aVal_xgoU1VJ-SKqOqvW1ioMdKy6X8aAj1KEALw_wcB

¹³ 16 900 NOK = 40 712 CZK (údaj ke dni 23. 9. 2022, www.kurzy.cz)

¹⁴ **UiA** – *Union internationale des Avocats* – <https://www.uanet.org/fr>

¹⁵ **NTF** – *Norsk Tolkeforeningen* – zájmová organizace tlumočnicků pro veřejný sektor, založena r. 2004. Odkaz zde: <https://tolkeforeningen.no>

¹⁶ Seznam tlumočnicků s oprávněním tlumočit pro veřejný sektor – *Nasjonalt tolkeregister*. Seznam byl vytvořen r. 2005 za účelem zajištění kvalifikovaných tlumočnicků pro veřejný sektor. Odkaz zde: <https://www.tolkeregisteret.no/>

¹⁷ **IMDI** – *Integrerings- og mangfoldsdirektoratet* – Ředitelství pro integraci a diverzitu

¹⁸ **AID** – *Arbeids- og inkluderingsdepartementet* – Ministerstvo práce a sociálního začlenění: <https://www.regjeringen.no/no/dep/aid/id165/>

¹⁹ **NHH** – *Norges Handelshøyskole* – je akreditovaná norským ministerstvem školství (Kunnskapsdepartementet) k provádění státních zkoušek a oprávněná k vystavování jmenovacích listin. Je rovněž pořadatelem kurzu JurDist. Odkaz zde: www.nhh.no

²⁰ Veřejný seznam soudních překladatelů – *Translatorportalen*. Odkaz zde: www.translatorportalen.no

Překladateli **není uložena povinnost vést evidenci překladatelských úkonů**. Archivace dokumentů a vyhotovených překladů je nepřipustná, dokumenty je třeba náležitě zlikvidovat v souladu s předpisy o ochraně dat.

Pracovní podmínky STP v Norsku

1. ZADÁVÁNÍ ÚKONU

Soudního tlumočníka či soudního překladatele lze kontaktovat prostřednictvím veřejného seznamu soudních překladatelů (www.translatorportalen.no) nebo veřejného seznamu soudních tlumočnicků (www.tolkeregisteret.no). Řádně jmenovaný soudní tlumočnick má možnost registrovat se v centrálním seznamu vedeném centrální soudní administrativou, prostřednictvím jejíž aplikace získává soudní tlumočnick zakázky. Překladatelé a tlumočnicki mohou také provozovat vlastní internetovou stránku, díky které jsou pro zákazníky dostupní přímo.

Další možností, pro samotného soudního tlumočníka/překladatele, finančně však méně výhodná, je spolupráce s běžnými překladatelskými a tlumočnickými agenturami, jež mají uzavřenou rámcovou smlouvu s některým z orgánů veřejné moci nebo spolupráce s běžnými překladatelskými a tlumočnickými agenturami pracujícími podle tržního principu – vysoký nárok na tlumočníka/překladatele kontra nízká cena. Většina agentur pracuje se svými vlastními aplikacemi, kde se tlumočnick/překladatel má možnost zaregistrovat a reagovat na došlé poptávky. Agentura také rozesílá poptávky více tlumočnickům/překladatelům najednou a záleží na rychlosti tlumočníka/překladatele k tomu, aby zakázku získal. V současné době dochází stále k situaci, že orgány veřejné moci oslovují především agentury, které potom samy oslovují a najímají soudní tlumočnicki/překladatele.

2. ODMĚŇOVÁNÍ

Překladatelské úkony

V Norsku neexistuje fixní stanovená sazba za překladatelské úkony, **sazba je vždy smluvní**. Obvyklá cena se účtuje za 1 slovo, přičemž 1 slovo = 3 NOK. Účastníci setkání se pokusili o přibližný přepočtena v ČR obvyklé normostrany a společně se shodli, že by odměna odpovídala ceně 900 NOK (2168

CZK)/1 NS. Pojem „normostrana“ není v Norsku zaveden. Kolegyně znalé norského prostředí uvedly, že agentury v Norsku běžně účtují cca 1200 NOK/1 stranu dokumentu. Podle kolegyně Manuely lze v Norsku považovat za „normostranu“ text o rozsahu 300 slov. Cena 3 NOK/1 slovo je přibližná cena, kterou agentury účtují koncovému odběrateli. Samotný překladatel z této částky obdrží většinou 1,1 až 1,3 NOK/1 slovo, tj. přibližně jednu třetinu účtované ceny.

Překladatele lze za účelem zhotovení ověřeného překladu samozřejmě kontaktovat přímo. V tomto případě zákazník zaplatí za 1 slovo překladu částku od 1,70 až 2,50 NOK, což je cena, kterou soudní překladatelé obvykle účtují svým přímým zákazníkům. **V případě potřeby vyhotovení více exemplářů jednoho překladu je odměna za další vyhotovení stanovena smluvně.**

Tlumočnické úkony

Soudní tlumočení v Norsku zahrnuje tlumočení pro soudy, policii, vězeňskou službu, právníky, advokáty apod. V současné době platí v Norsku zvláštní předpis²¹ norského Ministerstva spravedlnosti a pohotovosti²² upravující odměňování advokátů a soudních znaleců, k nimž jsou zařazeni také soudní tlumočnicki. Podle tohoto předpisu **přísluší soudnímu tlumočnickovi 4/5 hodinové sazby za úkon advokáta, respektive notáře. V r. 2022 činila tato částka 896 NOK za hodinu tlumočení** (v přepočtu cca 2158 CZK). Tlumočnickovi dále přísluší **odměna za čas strávený na cestě mezi kanceláří/domovem a místem úkonu ve výši 560,50 NOK za hodinu** (v přepočtu cca 1350 CZK), **stravné, kilometrové a mýtné**. Odměnu a náhrady hradí soud buď na základě elektronicky zaslání vyúčtování v systému DFØ²³, k němuž jsou připojeni i veškeré norské soudy, nebo na základě faktury. První varianta je však praktičtější, jelikož soud odvádí zaměstnavatelský podíl a zdaní příjem tak, že tlumočnick dostane odměnu v podobě jednorázového

platy netto za příslušnou zakázku. Vyúčtování obsahuje např. tyto údaje: číslo řízení, počet hodin, čas strávený na cestě, počet kilometrů, parkovné, nocležné, stravné a případně další výlohy s úkonem spojené (nutno přiložit kopii dokladů ke všem požadovaným náhradám).

Také v oblasti soudního tlumočení prozatím figurují různé agentury, které se snaží vyúčtovat za tlumočnické úkony nejvyšší částky, přičemž samotnému soudnímu tlumočnickovi zaplatí cca 1/3 účtované ceny. Sazba odměny za tlumočnický úkon se v Norsku řídí kvalifikací tlumočníka dle příslušné kategorie (A, B, C, D, E, bez kategorie) a agentury tohoto principu zneužívají tak, že do předloženého vyúčtování zapisují, že tlumočení bylo provedeno tlumočnickem s nejvyšší kvalifikací (tj. kategorie A), avšak ve skutečnosti najme na tento úkon tlumočníka s nejnižší kvalifikací-kategorií, kterému náleží dle zákona nižší sazba. Situace se však postupně začíná měnit díky usilovným snahám organizace NTF o zlepšení pracovních podmínek STP v Norsku, mezi něž se řadí zejména prosazování principu zadávání zakázek tak, aby se orgány veřejné moci obracely na soudní tlumočnicki/překladatele přímo. Výsledkem těchto snah je **nový zákon o pořízení tlumočnických služeb veřejnými orgány**²⁴, který **nařizuje orgánům veřejné moci povinnost objednat tlumočníka přímo prostřednictvím veřejného seznamu soudních tlumočnicků**. Do konce roku 2026 platí přechodné období, kdy se OVM prozatím mohou obracet i na agentury. Ke zlepšení pracovních podmínek však přispělo i vydání **nařízení o dodržení povinné sazby pro tlumočníka**, kdy tlumočnick, který tlumočí u soudu, musí obdržet honorář, jež mu přísluší dle tohoto nařízení, a to nezávisle na tom, zda je zadavatelem přímo soud nebo agentura. Pro vykonávání činnosti soudního tlumočníka v Norsku není potřeba vlastnit živnostenské oprávnění. Soudní tlumočnick se nemusí starat ani o odvod daní z tohoto příjmu, v případě, že využívá možnosti zasílání vyúčtování systémem DFØ¹⁷. V Norsku se OVM snaží o vytváření

²¹ V norštině: *Salærforskriften – Forskrift om salær fra det offentlige til advokater m.v.*

²² v norštině: *Justis – og beredskapsdepartementet*

²³ DFØ – *Direktoratet for forvaltning a økonomistyring* – státní orgán pro, mj., nákup služeb ve veřejném sektoru. Odkaz zde: www.dfo.no

²⁴ Zákon o pořízení tlumočnických služeb veřejnými orgány – *Lov om offentlige organers ansvar for bruk av tolk mv. (tolkeloven)*, vstoupil v platnost dne 1. 1. 2021. Odkaz zde: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-11-79>

dobrých pracovních podmínek také tím, že obvykle se při tlumočení u soudu střídají tlumočníci po dvaceti minutách tlumočení s tím, že odměna obou tlumočnicků má stejnou hodinovou sazbu (tj. hodinová sazba se nepočítá na základě „fyzicky odvedeného tlumočení“). Norské OVM si uvědomují, že **pro dosažení co nejpřesnějšího tlumočení je třeba zajistit potřebný počet tlumočnicků**, aby byla dodržena obvyklá doba jejich střídání. U soudu se lze setkat s tlumočením simultánním, konsekutivním i kabinovým. **Podmínky tlumočení, způsob, délka, odbornost apod. jsou soudem sděleny tlumočnickovi vždy zásadně předem, tj. při zadávání úkonu.**

3. ELEKTRONICKÉ ÚKONY

Podle kolegyně Manuely H. v Norsku neexistuje žádná metodika upravující elektronické úkony a **elektronické úkony se zde neprovádějí**. Vzhledem k této skutečnosti není možné stanovit, zda by překladatelé upřednostnili možnost elektronického vyhotovení před klasickým listinným a ani není možné vyčíslit náklady na pořízení nástrojů nutných k provádění elektronických úkonů.

Závěrem setkání nás kolegyně seznámila s činností organizace STF, která poskytuje svým členům vedle pořádání každoroční členské schůze také pravidelné přednášky z různých oblastí, s nimiž se překladatel může při výkonu své profese setkat (právo, kyberbezpečnost apod.).

Pro zlepšení pracovních podmínek STP v ČR by jistě bylo dobré, aby se naše OVM inspirovaly především vůlí norských veřejných orgánů vytvořit soudním tlumočnickům/překladatelům důstojné a odpovídající pracovní podmínky a jejich respektem k samotné práci soudního tlumočnicka/překladatele.

MGR. PETRA KAMENÍKOVÁ

O autorce článku:

Petra Kameníková – soudní tlumočnice a soudní překladatelka pro jazyk český a francouzský, členka KST ČR (Komora soudních tlumočnicků a soudních překladatelů České republiky, z. s.), členka FČOK-CCFT (Francouzsko-česká obchodní komora – Chambre de commerce franco-tchèque), tlumočnice a překladatelka spolupracující s významnými francouzskými společnostmi, lektorka francouzského jazyka, autorka učebnic francouzštiny a spoluautorka slovníku Velký kapesní francouzsko-český a česko-francouzský slovník nakl. Fragment a KPS.

Manuela Hotvedt

Petra Kameníková

Digitalizace státní správy z pohledu e-úkonů – malý krok pro soudaře, velký skok pro zadavatele?

Za pár měsíců to budou už dva roky, co lze úkony vyhotovovat i v elektronické podobě. Právní úpravu i potřebné know-how už máme...

...stejně jako významného partnera z řad vládních resortů, se kterým můžeme napřímo projednat poznatky z praxe a upozornit na možná úskalí, se kterými stojí za to se tak trochu „poprat“.

Aplikační skupina pro digitalizaci složená ze zástupců profesních organizací i laických soudních překladatelů a tlumočnicků se před prázdninami sešla s ředitelem odboru elektronizace justice Ministerstva spravedlnosti Mgr. Přemyslem Sezemským, zástupcem ředitele odboru insolvenčního Ministerstva spravedlnosti JUDr. Vladimírem Sharpem a náměstkem pro digitalizaci

Zleva doprava: Naďa Hynková Dingová, Martin Mikuláš, Edita Jiráková, Ondřej Profant, Lucie Bervidová, Martin Surovčák, Petr Pham, Pavel Pilch

veřejné správy z Ministerstva pro místní rozvoj Ondřejem Profantem a společně s nimi projednala možnosti koordinace postupu v oblasti probíhajícího projektu digitalizace státní správy, zefektivnění spolupráce soudních překladatelů a tlumočnicků s orgány veřejné moci v této oblasti, jakož i vyždvižení perspektivy e-úkonů.

A výsledek? Vláda je v tom s námi! Je otevřena diskusi – uvědomuje si nutnost provedení legislativních úprav, odstranění formálních překážek

i proškolení státních úředníků. Nadto nabízí i možnost zaštitit již existující metodiku vzešlou z pera aplikační podskupiny či implementovat potřebné úpravy pomocí vyhlášek s cílem odstranit zbytečnou byrokracii.

Shrneme-li vyřčené, problémy všichni zúčastnění pocítují v rovině právní, administrativní i organizační. Co je však důležité, lze je více či méně řešit, ať už novelizací, školením či jen prostým přehodnocením zajetého smýšlení!

A co bude dál, ptáte se? Interní debata napříč resorty následovaná dalším společným setkáním v obdobném složení. Těšíme se!

Aplikační podskupina pro elektronizaci
(LUCIE BERVIDOVÁ, INA MARTENS, PETR PHAM, PAVEL PILCH, MARTIN SUROVČÁK)

Elektronické úkony podruhé

V polovině října se ve spolupráci s JTP uskutečnil další běh školení k elektronickým úkonům, tentokrát v novém rozšířeném dvoudenním formátu se zaměřením na praxi. Účastníci kurzu si přímo na místě vyřídili vše potřebné pro budoucí práci, naučili se vyhotovovat různé typy e-úkonů a dopodrobna se seznámili s tím, jak vlastně elektronické podepisování funguje, co jsou kvalifikované prostředky, proč se umět přihlásit do datové schránky, k čemu je dobrá autorizovaná konverze a tzv. šatní lístek, jak e-úkon klientovi předat, co za právní předpisy se na e-úkony vztahují, na co si dávat pozor v kyberprostoru či jak si poradit s cenotvorbou i marketingem. Po celou

dobu měli k ruce jednotlivé školitele, kteří se jim v případě potřeby individuálně věnovali a poradili i s největšími zapeklitostmi, a po skončení si domů s sebou odnesli i praktické návody s informacemi a ukázkami, jak ve světě elektronických překladů postupovat.

O tom, že se školení povedlo, svědčí i reakce samotných účastníků, ze kterých na ukázkou pár vybíráme:

„Moc děkuji za inspirativní víkend, a to nejen co se týče elektronických úkonů. Už zítra jdu do praxe.“

„Hned v pondělí jsem soudkyni navrhla el. překlad rozsudku a její asistentka skoro povyskočila radostí. Po několika vteřinách s el. vyhotovením souhlasila i advokátka, která pak

své klientce el. listinu konvertuje do listinné podoby.“

„Díky za skvělé školení. Pěkně zorganizované a zajímavý obsah.“

„Kurz předčil má očekávání a velmi se mi líbil individuální přístup, praktické zaměření i přesahy do jiných oblastí (cenotvorba apod.). Určitě Vás budu dál doporučovat, pokud budete v této činnosti pokračovat.“

Chtěli byste s e-úkony začít, ale nestihli jste předchozí školení? Nevadí! Příprava na další běhy je již v plném proudu – sledujte [stránky JTP](#) nebo [FB Elektronické soudní překlady](#) a nic vám neunikne!

LUCIE BERVIDOVÁ
soudní tlumočnice a překladatelka

NA PŘEKLADU ZÁLEŽÍ. ZÁLEŽÍ NÁM I NA PŘEKLADATELÍCH?

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Překlada-
telé
Severu

Překlada-
tel-
ská
posilovna

Praha 27. 9. 2022 | TISKOVÁ ZPRÁVA

Poslední roky se v literárních kruzích hojně hovoří o postavení literárních překladatelů. Jejich práce je pro čtenáře neviditelná, pro vydavatele nezbytná a pro šíření světové literatury zásadní. Podmínky, za nichž čeští literární překladatelé pracují, jsou však často nevýhodné. Tento stav podrobně a s oporou konkrétních čísel zachytili v rámci projektu podpořeného z grantu Fondů EHP 2014–2021 Překlada-
telé Severu spolu s českými a severskými partnery. Sešli se též u kulatého stolu s nakladateli, a otevřeli tak dialog o aktuální situaci obou stran, uspořádali mezinárodní konferenci, na níž si překladatelé vyměňovali příklady dobré praxe se severskými partnery, a přidali i workshopy pro překladatele ke zlepšení jejich kompetencí nebo manažerské workshopy pro vedení profesních spolků. Projekt, příznačně nazvaný Překlada-
tel-
ská
posilovna, teď završí kampaň, která by měla roli a podmínky překladatelů přiblížit čtenářům.

Za jakých podmínek tedy čeští literární překladatelé pracují? Na základě dotazníkového šetření, do něž se v říjnu a listopadu 2021 zapojilo 330 překladatelů z více než 30 jazyků, vznikla publikace *Mapování smluvních podmínek a výše honorářů českých literárních překladatelů*. „Mezi zjištění, která lze shrnout do jedné věty, patří například to, že literárnímu překladu se u nás ze tří čtvrtin věnují ženy, že více než třetina respondentů pracuje se dvěma či třemi jazyky a že jen pro čtvrtinu respondentů představuje literární překlad hlavní zdroj příjmů,“ říká Kateřina Křišťůvková, předsedkyně spolku Překlada-
telé Severu. Podle výsledků analýzy medián honorářů v letech 2019 a 2020 činil 180 Kč za

normostranu, přičemž z odpovědí týkajících se času stráveného nad jednou normostranou textu vyplývá, že její překlad včetně následných úprav trvá v průměru hodinu.

Překládání beletrie je přitom vysoce odborná práce, kterou by překladatelé neměli dělat pouze z lásky k literatuře. Parafrází slov portugalského nositele Nobelovy ceny za literaturu Josého Saramagu můžeme říct, že zatímco jednotliví autoři tvoří národní literatury, překladatelé vytvářejí literaturu světovou. Právě literární překladatelé zprostředkovávají krajanům cizí kulturu, a to pohledem zasvěceného čtenáře i znalce původních reálií. „Literární překladatel není jen někdo, kdo se naučil cizí jazyk. Je to pozorný čtenář, který dílo přečte několikrát a interpretuje ho na vícero úrovních. Je to znalec kultury i prostředí, v němž originální dílo vzniklo,“ dodává Kateřina Křišťůvková.

„Naší snahou je práci literárního překladatele více zviditelnit. V tomto směru se mnohé zlepšuje, některá nakladatelství už například uvádějí jméno překladatele na obálce knihy, nemusíme je tak hledat až v tiráži,“ vysvětluje překladatel z finštiny a před-
seda Skandinávského domu Michal Švec. „Čtenáři možná ani netuší, že překladatel je spoluautorem daného díla, že jeho práce podléhá autorskému zákonu. Přeložené dílo je tedy jeho vlastnictvím, s nímž podle práva nakládá, například uděluje licenci k jeho vydávání a zveřejňování.“

Překlada-
telé Severu nyní zahájili kampaň na podporu zájmu o práci překladatele, jejíž hlavní body shrnuli na webové stránce <https://prekladateleseveru.cz/naprekladuzalezí/>.

„Chystáme se především do knihoven dodat letáčky upozorňující na práci překladatele, na to, proč se vyplatí sledovat kvalitu přeložených knih – například prostřednictvím překladatelských

cen i anticen. Chtěli bychom s knihovnami zavést dialog o tom, jakými kritérii by bylo vhodné se řídit při nákupu nových knih a jakou roli hraje i kvalita vydání a překladu. Rádi bychom také, aby lidé, kteří doporučují knihy nebo o nich píšou na sociálních sítích či hovoří s kamarády, nezapomínali zmiňovat i autory překladů. Při zveřejňování recenzí na sociálních sítích mohou používat hashtag **#NaPřekladuZalezí**, který jsme si zvolili jako motto kampaně. Na překladu totiž opravdu záleží. A na překladatelích možná ještě víc,“ uzavírá Kateřina Křišťůvková.

Více informací o projektu:

<https://prekladateleseveru.cz/posilovani-kapacit-oborovych-organizaci-ceskych-literarnich-prekladatelu-a-jejich-clenu/>
Projekt je realizován v rámci programu Kultura, který je spolufinancován z Fondů EHP 2014–2021.

Kontakt pro média: Martin Severýn

E/ info@prekladateleseveru.cz
T/ 792 300 648

Realizátor a partneři projektu:

Překlada-
telé Severu
Obec překladatelů
Jednota tlumočnicků a překladatelů
Norwegian Association of Literary Translators (Norsk oversetterforening)
Norwegian Association of Audiovisual Translators (Norsk audiovisuell oversetterforening)
Norwegian Non-Fiction Writers and Translators Association (Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening)
Norwegian Association of Professional Translators (Norsk fagoversetterforening)
Icelandic Literature Center (Miðstöð íslenskra bókmennta)
The Icelandic Association of Translators and Interpreters (Bandalag þýðenda og túlka)

Pražský kongres sítě European Master's in Translation

Delegáti kongresu EMT 2022

Ve dnech 20. a 21. října 2022 se v Praze, v hlavní budově Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, uskutečnila konference mezinárodní sítě překladatelů orientovaných studijních programů *European Master's in Translation* (EMT). Síť vykonává svou činnost pod patronátem Evropské komise a sdružuje 68 členských institutů, přičemž 65 univerzit se nachází v členských státech EU a tři v zemích mimo EU (Švýcarsko a Libanon). Akci pořádal Ústav translatologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy (ÚTRL), který je jediným pracovištěm v této síti za ČR, ve spolupráci s Generálním ředitelstvím pro překlady (Directorate General for Translation, DGT) Evropské komise. Akce s názvem *Translation in a Changing Europe* (Překlad v měnící se Evropě) proběhla pod záštitou českého předsednictví v Radě Evropské unie a dále s podporou Magistrátu Hlavního města Prahy, Jednoty tlumočnicků a překladatelů

(JTP), Komory soudních tlumočnicků a soudních překladatelů (KST) a Místní kanceláře DGT v Praze. Osobně se akce zúčastnilo cca 55 účastníků, pocházejících ze všech koutů Evropské unie od Španělska až po Slovinsko a od Kypru až po Finsko, dalších více než 50 účastníků se připojilo online.

V předvečer konference uspořádal Ústav translatologie pro zahraniční účastníky předběžnou vernisáž výstavy o Jiřím Levém, nejvýznamnějším českém teoretikovi překladu, včetně recepce v prostorách Šporkova paláce, kde ústav sídlí. Účastníci si pochvalovali vřelé přijetí a poutavě pojatou výstavu, zahrnující fotografie a dokumenty ze života J. Levého, a také představení všech deseti knižních vydání Levého knihy *Umění překladu*, v češtině a dosavadních cizojazyčných překladech.

Samotnou konferenci zahájila 20. října prorektorka pro zahraniční záležitosti Univerzity Karlovy prof. Markéta Krížová, vedoucí Zastoupení

Evropské komise v ČR Monika Ladmanová, dále Christos Ellinides, generální ředitel DGT, a ředitel ÚTRL Tomáš Svoboda. Po úvodních proslovech proběhlo předávání cen eMT Challenge, jež získali tři magisterští studenti z univerzit ve Finsku, Lotyšsku a Itálii v soutěži zaměřené na evaluaci strojového překladu. Poté byl formálně odsouhlasen aktualizovaný Rámec EMT týkající se kompetencí v oblasti překladu (EMT Competence Framework). Rámec zahrnuje požadavky, které musejí splnit studijní programy zaměřené na překlad, chtějí-li se stát členy sítě EMT. Následně se slova chopili členové Rady EMT a prezentovali výsledky a pokroky svých pracovních skupin soustředících se na různé oblasti překladu.

Účastníci se poté rozdělili do dvou skupin a měli možnost vyslechnout si přednášky s diskusí, jejichž účelem bylo vzájemné rozšíření vědomostí a schopností, především v oblastech vývoje překladatelského pracovního

Generální ředitel DGT Ch. Ellinides a ředitel ÚTRL T. Svoboda při vernisáži výstavy o J. Levém

Momentka z diskuse

Panel profesních organizací v ČR

Představení ÚTRL pro účastníky recepce

trhu a nových překladatelských technologií či výuky překladu. V paralelních sekcích vystoupili za ÚTRL dr. Věra Kloudová s příspěvkem *Corpora and Technologies in Translation* a doc. Tomáš Duběda s referátem nazvaným *Directionality in Translation*.

V podobném duchu se pak nesly taktéž plenární prezentace k aplikovanému výzkumu, například od Leeny Salmi z finské univerzity v Turku nebo Ingemara Strandvika, manažera kvality u DGT. Výsledky výzkumu týkajícího se role strojového překladu ve výuce překladu a při atestacích v rámci seminářů i při státních zkouškách prezentoval Tomáš Svoboda v příspěvku *MTPE in Examinations – Results of EMT Survey*, a dále zástupci univerzit z Lille a Kolína nad Rýnem.

Druhý den konference zahájil dr. Milan Žonca, proděkan pro zahraničí Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, a program pak průběžně moderoval Jörgen Gren, ředitel lidských zdrojů u DGT. První příspěvek pronesla dr. Vanda Obdržálková, tajemnice pro vědu v ÚTRL, o české tradici translatologie a českých zásluhách v oblasti zkoumání překladu. Následovala panelová diskuse

o propojení akademického prostředí s místním pracovním trhem, jejich synergii a případném rozvoji těchto vazeb. V diskusi vystoupili představitelé JTP, KST, Asociace konferenčních tlumočnicků, Obce překladatelů a ÚTRL.

Závěru konference předcházela příspěvek Kateryny Bondarenkové, docentky na Ukrajinské státní univerzitě Volodymyra Vynnyčenska, a Johna O'Shea, předsedy evropské sekce Mezinárodní federace překladatelů (FIT), o situaci překladatelů na Ukrajině a důsledcích války Ruské federace proti Ukrajině pro překladatele.

Tento příspěvek tak podtrhl téma prolínající se celou konferencí – tedy nutnost reflexe a adaptace překladatelské profese v měnící se Evropě. Ať už se jedná o válku na Ukrajině, politické či společenské změny, nebo technologický vývoj, obsah příspěvků na konferenci ukazuje, že přední evropští odborníci na překlad jsou připraveni čelit novým překážkám, ale i těžit z technologického pokroku.

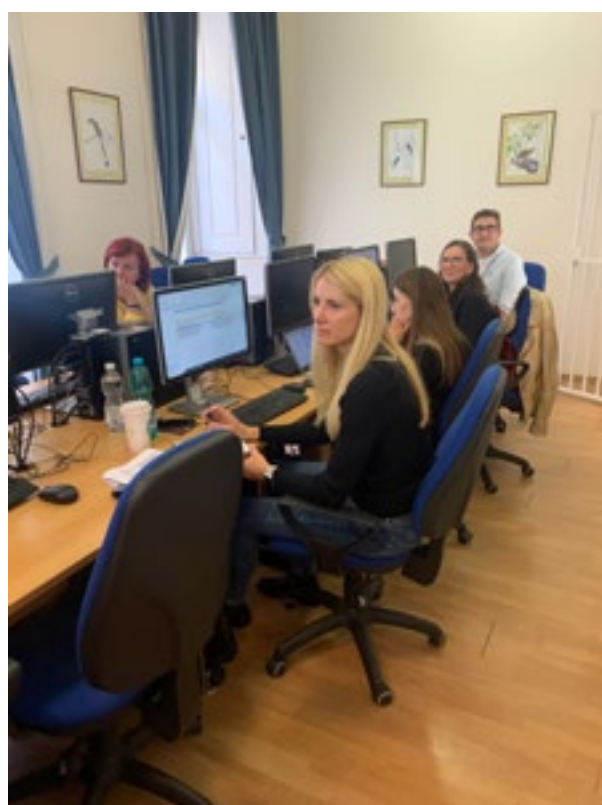
Velký dík za organizaci této akce náleží dr. Vandě Obdržálkové z ÚTRL, která ve spolupráci s týmem DGT zajistila hladký průběh konference.

Vzhledem k hojnému počtu účastníků a různorodosti jejich původu pomáhali s organizací akce dobrovolníci a dobrovolnice z ÚTRL. Ti nejen vítali a registrovali hosty, ale také simultánně tlumočili konferenční příspěvky do češtiny, angličtiny, francouzštiny a němčiny.

Kongres EMT po obsahové stránce zahrnoval jak odborné referáty a informace o výsledcích vědeckého výzkumu (převážně během programu paralelních sérií přednášek), tak body programu zaměřené na pedagogické aspekty výuky překladu a hodnocení studentských překladů (např. problematika využívání strojového překladu ze strany studentů). Proběhla reflexe spolupráce vzdělávacích institucí s profesními asociacemi a také vývoje na Ukrajině, zmínané drastickou válkou. V závěrečném shrnutí zazněla výzva pokračovat v podpoře pro Ukrajinu a podělit se o zkušenosti z této oblasti mezi členy konsorcia. Rovněž byla vyjádřena naděje, že až se členové sítě EMT sjedou k příštímu fyzickému setkání (proběhne na podzim 2023 ve španělské Salamance), stane se tak již v době míru.

TOMÁŠ SVOBODA, ŠIMON SCHWARZ

Kurz práce s nástrojem CAT – RWS (SDL) Trados Studio pro začínající uživatele

JTP jej ve spolupráci s Ústavem translatologie FF UK uspořádala dne 17. září 2022 v počítačové učebně ÚTRL, lektorem byl PhDr. Bc. Tomáš Svoboda, Ph.D. Další kurz – tentokrát pro pokročilé uživatele – se koná tamtéž 28. ledna 2023. Podrobný program a přihlášku najdete zde:

<https://www.jtpunion.org/akce/kurz-prace-s-nastrojem-cat-sdl-rws-trados-studio/>

Jazyková situace na Ukrajině – historický vývoj a skutečnost

Jednota tlumočnicků a překladatelů uspořádala tuto debatu ve spolupráci s Českou asociací ukrajinistů, Slovanskou knihovnou a Ústavem pro studium totalitních režimů. 23. září t. r. na ní promluvili ukrajinisté Rita Lyons Kinderlová a Alexej Sevruck a historik Libor Svoboda, moderovala Edita Jiráková.

Slovníček pojmů LGBTQ

Ally – příznivce/kyně, podporovatel/ka LGBTQ osoby či osob

Aromantik/čka (také zkráceně aro) – romantická orientace vyznačující se nepřítomností romantické přitažlivosti k ostatním, nepřítomností potřeby navazovat romantické vztahy; aromantičtí lidé mohou, ale nemusí být zároveň i asexuální

Asexuál/ka – asexuální lidé necítí potřebu sexu nebo je ostatní lidé sexuálně nepřitahují; asexuální lidé mohou, ale nemusí být zároveň i aromantičtí

BDSM (= bondáž, disciplína, dominance, submise, sadismus, masochismus) – sexuální preference, které se týkají prožitku z fyzické kontroly, psychické kontroly a/nebo bolesti; dá se rozdělit do složek: spoutávání (bondáž) a disciplína (zažívání tělesných nebo psychických omezení), dominance a podřízenost (výměna moci, kontrola nad nebo pod druhým), sadismus a masochismus (potěšení z bolesti nebo ponížení druhých či vlastní), lidé praktikující BDSM se mohou identifikovat s jednou nebo více z těchto složek; součástí BDSM aktivit/vztahů bývá vědomý souhlas všech zapojených stran, pokud dojde k porušení souhlasu, jedná se o sexuální násilí, ne o BDSM vztah

Bifobie – diskriminace, odpor nebo iracionální strach z bisexuality či bisexuálních osob

Bisexuál/ka (také zkráceně bi) – člověk, kterého přitahují ženy i muži, ale ne nutně stejným způsobem nebo stejně intenzivně

Cis(gender) osoba – osoba, jejíž genderová identita se shoduje s tím, jaké pohlaví jí připsali po narození (např. osoba, kterou po narození označili jako muže a která se cítí jako muž, je cis muž)

Cissexismus (také cisgenderismus, cismativita) – systém názorů a přesvědčení, že normální, přirozená a jediná akceptovatelná genderová identita (projev, tělesné charakteristiky atd.) je buď mužská, nebo ženská, tedy cisgender

Coming out – z ang. coming out of the closet; proces uvědomování si své sexuální orientace nebo genderové identity a sdílení informace o této skutečnosti s okolím; **vnitřní coming out** – člověk rozpoznává svou orientaci či identitu;

vnější coming out – člověk se světuje se svou orientací či identitou druhým
Crossdressing (CD) – akt oblékání oděvu, který je v dané společnosti tradičně přiřazován opačnému genderu,

osoba praktikující crossdressing se nazývá crossdresser; crossdressing je praktikován lidmi bez ohledu na genderovou identitu a sexuální orientaci

Drag – jedna z forem umělecké prezentace, kdy se muži (drag queens) i ženy (drag kings) bez ohledu na svou sexuální orientaci stylizují do dané genderové role za pomoci často zvláštních až parodovaných atributů přiřazovaných tradičně danému genderu

Dysforie – negativní pocity, které vyvolávají určité tělesné vlastnosti, jež nejsou v souladu s genderovou identitou člověka; trans lidé pociťují různé silnou dysforii, od minimální, až po velmi silnou

Femininita – soubor atributů, chování a očekávání, které jsou ve společnosti spojovány s rolí dívky či ženy

Gatekeeping – jakékoli podmínky, které zejména transgender a nebinárními lidem omezují přístup ke zdrojům; často se používá v souvislosti s tranzicí, kdy člověk musí splnit přísné formální požadavky, aby byla tranzice lékařsky nebo právně uznána

Gay – muž, kterého přitahují (sexuálně či romanticky) muži

Gender (rod) – sociální konstrukt, ke kterému se pojí určité atributy

související se vzhledem (volba oblečení, barev, líčení, doplňků atd.), chováním nebo očekáváními od žen a mužů ze strany společnosti, liší se historicky a geograficky

Genderová identita – pociťovaná příslušnost k určitému genderu, případně absence této příslušnosti, nemusí souviset s pohlavím připsaným po narození

Genderově nekonformní osoba – je taková, jejíž genderový projev zcela nenaplnuje očekávání, které se váže k ženské či mužské roli ve společnosti

Genderqueer – viz Nebinární níže

Genderový projev (gender expression) – způsob, jakým se prezentujeme před druhými na škále femininita-maskulinita, neznamená to ovšem, že pokud se cis žena projevuje maskulinně, je o to méně žena, a podobně; nemusí souviset s připsaným pohlavím, genderovou identitou ani sexuální orientací

GSRD (Gender, Sexual, and Relationship Diversity) – genderová, sexuální a vztahová rozmanitost (GSVR); inkluzivnější alternativa ke zkratce LGBTQ **Heteroflexibilita** – sexuální a citová orientace projevující se v sexuální a partnerské preferenci převážně osob opačného genderu, oproti čistě heterosexuálním lidem jsou ale heteroflexibilní lidé otevřenější možnosti mít vztah/sex/city i vůči osobám stejného genderu

Heteronormativita – předpoklad, že všichni jsou heterosexuální, že jen heterosexuality je normální sexuální a citová orientace a implicitně tedy, že heterosexuální identita a vztahy jsou nadřazené ostatním identitám a vztahům, heteronormativní kultura podporuje prostředí, kde jsou LGBTQ lidé diskriminováni

Heterosexualita – sexuální a citová orientace projevující se v sexuální a partnerské preferenci osob opačného genderu

Heterosexismus – systém názorů a přesvědčení, že jediným normálním, přirozeným a akceptovatelným erotiko-sexuálním vztahem je vztah muže a ženy

Homoflexibilita – sexuální a citová orientace projevující se v sexuální a partnerské preferenci převážně osob stejného genderu, oproti lesbám a gayům jsou ale homoflexibilní lidé otevřenější možnosti mít vztah/sex/city i vůči osobám opačného genderu

Homofobie – zastřešující termín, kterým se označuje diskriminace, odpor nebo iracionální strach z jiné než heterosexuální orientace či neheterosexuálně zaměřených osob; **institucionalizovaná homofobie** – např. státem či náboženskými organizacemi podporovaná homofobie; **internalizovaná**

homofobie – zvnitřnění negativních postojů a zkušeností u neheterosexuálně orientovaných osob

Homoparentální rodina – rodina, ve které rodičovské role zastávají dvě ženy nebo dva muži, lidově také občas označovaná jako „duhová rodina“.

V rámci homoparentální rodiny se rozlišuje **zákonný rodič** (zákonem uznáný rodič dítěte, např. biologická matka, biologický otec, nebo ten muž/ta žena, který/ktará dítě osvojil/a jako jednatel/ce) a **sociální rodič** (ten z páru, který dítě sice také vychovává a dítě ho vnímá jako rodiče, ale zákonem jako rodič uznáný není; občas také označován jako „faktický rodič“) **Homosexualita, homosexuál** – sexuální a citová orientace projevující se v sexuální a partnerské preferenci osob stejného pohlaví; **v dnešní době již překonaný termín**, proto je lépe hovořit o „gayích a lesbách“, „sexuální orientaci“, „stejnopohlavní dvojici/partnerech“ (toto vymezení doporučuje i Výbor pro sexuální menšiny Rady vlády ČR pro lidská práva)

Intersekcionalita – teorie, podle které různé stránky lidské existence jako např. gender, etnicita nebo sexuální orientace spolu interagují a jsou vzájemně propojené, takže když klademe důraz jen na jeden aspekt člověka, ztrácíme kompletní obrázek o jeho životní zkušenosti

Intersex osoba – zastřešující termín označující osobu, u níž nelze v biologické rovině jednoznačně určit, zda je mužského či ženského pohlaví, v úvahu se zde bere jak tvar vnějších genitálií, tak i další charakteristiky, které nejsou na první pohled viditelné (chromozomy, gonády, pohlavní hormony); není vhodné v tomto kontextu používat pojem intersexualita/intersexuál/ka – nejedná o variantu sexuální orientace nebo identity, pojem je odvozený od slova „sex“, česky pohlaví, nikoliv od slova sexualita

Kink (někdy také fetiš) – sexuálních praktiky nebo fantazie, které jsou považovány za nekonvenční, hovorový termín pro nenormativní sexuální chování

Konverzní terapie (také reparativní terapie) – snaha o změnu („vyléčení“) neheterosexuální orientace nebo transgender identity vycházející často z přesvědčení, že pouze heterosexuality je normální zdravá sexuální orientace a ostatní varianty jsou duševní porucha, v praxi se však ukazuje jako neúčinná až škodlivá a přispívá ke stigmatizaci gayů a leseb či trans osob, proto je v některých zemích zakázána zákonem **Lesba** – žena, kterou přitahují (sexuálně či romanticky) ženy

LGBTQ – zkratka zastřešující osoby největšinové sexuální orientace nebo

genderové identity, přičemž L = lesby, G = gayové, B = bisexuální osoby, T = transgender osoby, Q = queer osoby, někdy je možné se setkat i s dalšími písmeny v rámci této zkratky (nejčastěji např. I jako intersex osoby nebo A jako asexuální či aromantické osoby)

Maskulinita – soubor atributů, chování a očekávání, které jsou ve společnosti spojovány s rolí chlapce či muže, nemusí souviset s biologickým pohlavím

Mikroagrese – verbální i neverbální odsudek, úmyslný či neúmyslný, který komunikuje nepřátelské, hanlivé nebo negativní postoje vůči lidem z obvykle utlačovaných skupin, ale i lidem mimo určité normy (lidé s nadváhou, nešikovní na tělocvik a podobně), může jít o určitý způsob chování (např. přejít na druhou stranu ulice), úšklebek, gesto, vtip, výrok atd.

Misgendering – když se v případě trans či genderově rozmanitých osob použije špatných zájmen nebo nevhodného oslovení; může jít o důsledek omylu, lhostejnosti, nebo záměrné snahy urazit, tj. jde o projev transfoobie; je spojeno s pojmem **deadnaming** (nevhodné užití starého jména většinou u trans člověka)

Monosexismus – vychází z představy, že nás může přitahovat pouze jeden gender, že můžeme být pouze heterosexuální nebo gayové/lesby. Na základě tohoto přesvědčení se pak odvíjí nevráživost, nepochopení či nenávisť vůči lidem, kteří jsou bisexuální nebo pansexuální (bifobie)

Muži, kteří mají sex s muži (MSM) – muži, kteří provozují sex s muži, ale neoznačují se nutně jako gayové nebo bisexuálové

Nebinární či genderqueer osoba, nebo genderově rozmanitá osoba – osoba, která nedokáže zcela zapadnout ani do jedné ze škatulek muž či žena, genderová identita této skupiny lidí je velice pestrá, nejčastější nebinární identity jsou následující:

Genderfluid osoba – je taková, jejíž genderová identita se mění v čase nebo situačně

Intergender osoba – je taková, jejíž gender je někde mezi gendery, nebo jejich kombinací

Bigender osoba – je taková, která se identifikuje se dvěma gendery, které zažívá buď střídavě, nebo současně; těmito gendery mohou být muž a žena, žena a agender nebo jakákoli jiná kombinace dvou genderových identit

Trigender osoba – je taková, jejíž genderová identita se pohybuje mezi třemi gendery v závislosti na kontextu nebo na situaci

Androgynní osoba – je taková, jejíž podoba či identifikace je mezi femininní a maskulinní, a která tedy

prezentuje gender buďto smíšený, nebo neutrální

Pangender osoba – je taková, jejíž genderová identita je souhrnem všech identit

Polygender osoba – je taková, jejíž genderová identita je souhrnem mnoha identit, ne však všech

Neutrois – zastřešující termín pro osoby, které se identifikují genderově neutrálně

Agender osoba – je taková, která necítí příslušnost k žádné genderové identitě

Genderless osoba – je taková, která se neidentifikuje s žádným genderem

Dvojitý duch – osoba, která ve svém životě naplňuje role obou tradičních pohlaví; tento

pojem byl užíván mezi původními obyvateli Severní Ameriky, ale v současnosti jej používají i jiné kultury

Pansexuál/ka – člověk, kterého přitahují osoby bez ohledu na jejich genderovou identitu, ale ne nutně stejným způsobem nebo stejně intenzivně

Passing – být vnímán/a a akceptován/a druhými v rámci genderové identity, která je člověku vlastní

Pohlaví připsané po narození (zkráceně připsané pohlaví) – biologická kate-

gorie, na jejímž základě jsou lidé podle fyzických znaků při narození tradičně označovány za ženy, nebo muže

Polyamorie – druh nemonogamního soužití více než dvou osob, kde mají vztah všichni se všemi; nejedná se o otevřený vztah, kde si každý partner či partnerka může navazovat i jiné vztahy než s původním partnerem/partnerkou

Potvrzení genderu (také tranzice) – proces nabývání vizuálních a tělesných charakteristik a sociální role, která je v souladu s genderovou identitou člověka, přičemž rozlišujeme tři hlavní aspekty tohoto procesu:

Sociální – život v rámci pocíťované sociální role

Fyzický, který může zahrnovat hormonální terapii (HRT), chirurgické změny nebo různé jiné úpravy zevnějšku (např. laserové odstraňování vousů)

Úřední – změna označení genderu, jména, rodného čísla v dokladech a jiných úředních dokumentech

Předsudek – emočně zabarvený úsudek, který není založen na spolehlivém poznání, ale na pouhém mínění či předpokladu, obvykle vychází ze stereotypů, neoprávněného zobecnění nebo zjednodušení zkušenosti

Queer – zastřešující výraz pro osoby rozmanité sexuální orientace či gen-

derové identity; původně pejorativní označení leseb a gayů, některými lidmi je proto tento termín vnímán stále jako urážlivý

derové identity; původně pejorativní označení leseb a gayů, některými lidmi je proto tento termín vnímán stále jako urážlivý

derové identity; původně pejorativní označení leseb a gayů, některými lidmi je proto tento termín vnímán stále jako urážlivý

derové identity; původně pejorativní označení leseb a gayů, některými lidmi je proto tento termín vnímán stále jako urážlivý

derové identity; původně pejorativní označení leseb a gayů, některými lidmi je proto tento termín vnímán stále jako urážlivý

derové identity; původně pejorativní označení leseb a gayů, některými lidmi je proto tento termín vnímán stále jako urážlivý

derové identity; původně pejorativní označení leseb a gayů, některými lidmi je proto tento termín vnímán stále jako urážlivý

derové identity; původně pejorativní označení leseb a gayů, některými lidmi je proto tento termín vnímán stále jako urážlivý

derové identity; původně pejorativní označení leseb a gayů, některými lidmi je proto tento termín vnímán stále jako urážlivý

derové identity; původně pejorativní označení leseb a gayů, některými lidmi je proto tento termín vnímán stále jako urážlivý

derové identity; původně pejorativní označení leseb a gayů, některými lidmi je proto tento termín vnímán stále jako urážlivý

derové identity; původně pejorativní označení leseb a gayů, některými lidmi je proto tento termín vnímán stále jako urážlivý

PRAGUE
PRIDE
FESTIVAL

PRAGUE
PRIDE

JERONÝMOVY DNY 2022

Po dvouleté covidové přestávce, kdy byly podzimní Jeronýmovy dny vysílány jen online (záznamy k zhlédnutí na <https://www.jtpunion.org/akce-minule/>), jsme je letos konečně mohli uspořádat 4. a 5. listopadu hybridně a za velké osobní účasti posluchačů v místě konání i na síti. Tradičně je JTP pořádá ve spolupráci s Asociací konferenčních tlumočnicků ASKOT, Českou komorou tlumočnicků znakového jazyka (ČKTZJ), Komorou soudních tlumočnicků ČR (KST ČR), Obcí překladatelů (OP) a v neposlední řadě s Generálním ředitelstvím pro překlady Evropské komise (DGT). Proto je i první den Jeronýmových dnů součástí série Translating Europe Workshop.

Páteční program zahájili **Martin Stašek** (DGT), předsedkyně JTP **Ama-laine Diabová** a **Monika Ladmanová**, vedoucí Zastoupení Evropské komise v ČR /foto č. 1/.

Martin Stašek též moderoval celý první den programu – na fotografii 2 hovoří online **Jorge Diaz-Cintas** (Centre for Translation Studies, University College London) na téma rozvoje a směřování audiovizuálního překladu /foto 2/.

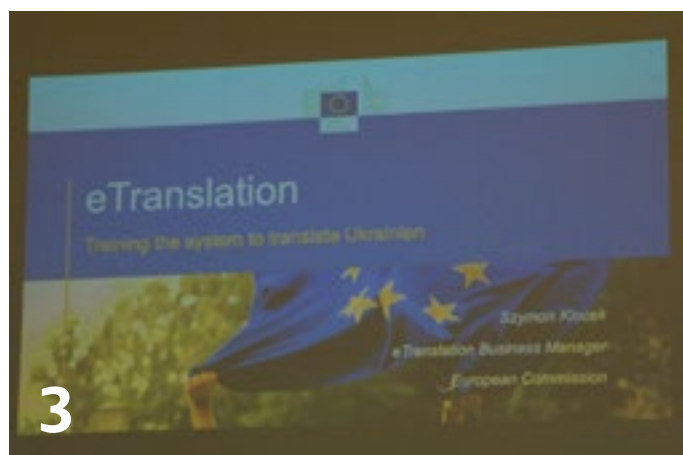
Hybridní byl i blok nazvaný Jak se stroj učí nový jazyk? O tom, jak byl o ukrajinštinu rozšířen strojový překlad programů eTranslation (EK) a Lindat (Univerzita Karlova), vystoupili online **Szymon Kłoczek** (GR DGT) /3/ a prezentčně **Martin Popel** z Institutu formální a aplikované lingvistiky, MFF UK /4/.

1

2

3

4

Aktuálnímu tématu inkluzivního jazyka byla věnována část Jak překládat LGBTQ+ terminologii v podání překladatelky, redaktorky a členky vedení OP **Jany Kunové** a odborného pracovníka FSS Ostravské univerzity **Karla Pavlici** /5, 6/. Posluchači obdrželi mimo jiných materiálů i Slovníček pojmů LGBT, jenž s laskavým svolením autorů publikujeme na str. 27.

Záznam pátečního programu letošních Jeronýmových dnů je k vidění zde: <https://www.youtube.com/watch?v=D3xiKnHNyUo>

Sobotní den zahájili zástupci ASKO-Tu besedou nazvanou Tlumočení po covidu: současná situace, změny, trendy a vyhlídky, na obr. 7 je uvádí Bára Stejskalová. V dobré náladě vystoupili (zleva) **Barbora Tite**, **Libor Nenutil** a **Dorota Blabolil** /8/.

O Stopách Nizozemí v Čechách a na Moravě hovořil /na foto č. 9 vlevo/ **Piet Schepens**, z nizozemštiny tlumočil **Ruben Pellar**.

Následoval program KST ČR. O tom, co je nového ve výkonu profese soudního tlumočníka a soudního

překladatele, o novelizaci úhradové vyhlášky aj. informovali (zprava) **Martin Mikuláš**, **Ilona Šprciová**, a **Petra Kameníková**, moderovala **Edita Jiráková**.

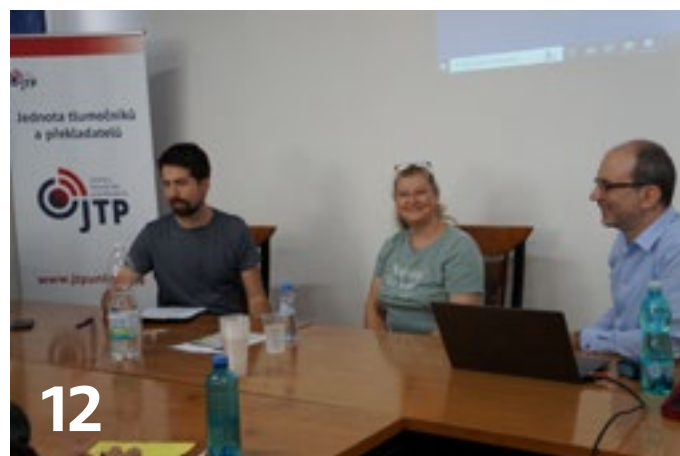
Audiovizuální skupina JTP připravila celodenní program. Na obr. 11 jej uvádí **Amalaine Diabová**, moderovali střídavě **Barbora Vrbová**, **Vojtěch Tuček** a **Miroslav Pošta**. Hovořilo se o překladu titulků přes třetí jazyk, o redakci, dramaturgii, korekturu a QC titulků, proběhlo diskusní DostAveničko mj. o tom, co titulkáře nejvíce pálí. Beseda se stálíci české dabingové scény a zkušenou úpravkyní dialogů **Evou Spoustovou** nesla název Quo vadis, český dabingu? Na obr. 12 zleva

V. Tuček, E. Spoustová a M. Pošta. V sále audiovizuálního programu bylo po celý den plno a o dobrou náladu nebyla nouze /13/.

Jan Benýšek z Odboru insolvenčního a soudních znalců Ministerstva spravedlnosti ČR informoval o aktuálním stavu soudně-tlumočnické agendy, profesionalitě a výhledu do budoucna /14/.

Několik vystoupení bylo věnováno komunitnímu tlumočení. Projektový manažer a vedoucí tlumočnické služby v Krajském asistenčním centru pomoci

Ukrajincům Praha **Branislav Makúch** hovořil o Modelové studii tlumočnické služby KACPU Praha /15/. **Ivana Čeňková**, **Milena Koucká Kurillová** a **Tetiana Sverdán** prezentovaly projekt Příprava komunitních a konferenčních tlumočnicků s ukrajinštinou – grant ÚTRL a ÚVES FF UK z Národního plánu obnovy /16/. O kurzech komunitního tlumočení s vietnamštinou a mongolštinou na Ústavu asijských studií na FF UK informovali **Jiří Kocourek** a **Veronika Kapišovská** /17/.

Tlumočník je také jen člověk – o etických, pracovních a psychosociálních rizicích tlumočnické profese diskutovali (zprava) Adriana Dergam, Otto Pacholík a Hana Sirotková /18/.

Překvapením byla beseda nazvaná **Prázdná kavárna a mísa koblih** – o Jirotkově Saturninovi v německém překladu Joachima Brusse. Na foto č. 19 zleva Eva Jirotková, tlumočnice, překladatelka a snacha autora, **Helena Krygelová**, autorka diplomové práce na dané téma, překladatel **J. Bruss** a moderující **Andreas Weber**.

Jitka Kubištová (ČKTZJ) informovala o tlumočení do českého

znakového jazyka v České televizi, o jeho vzniku, vývoji a technickém zázemí, přípravě a průběhu samotného tlumočení, jakož i o různých tlumočnických náročných situacích.

Tomáš Svoboda (vlevo) uvedl vítěze soutěže JTP o nejlepší bakalářskou a diplomovou práci (SOUND): **Lucii Rončíkovou**, autorku vítězné bakalářské práce *Interpreting in the refugee context – a mouthpiece of European Union's management of the „refugee crisis“?* a **Martina Zeidlera**, vítěze kategorie diplomových prací (Role souborů s komentáři v procesu institucionálního překladu: případová studie ECB).

Závěrem sobotního programu přednesla **Renata Landgráfová** z Českého egyptologického ústavu FF UK přednášku *Překlady z mrtvého jazyka: jak číst egyptské hieroglyfy*.

Záznam některých částí druhého dne Jeronýmových dnů 2022 iž brzy najdete na našich stránkách www.jtpunion.org.

Co se událo na dalších součástích série Translating Europe Workshop v jiných členských zemích EU, je k vidění zde: <https://www.youtube.com/@TranslatingforEurope/videos>

text a foto PETR KAUTSKÝ

17

18

19

20

21

22

Podzimní jeronýmský výlet za židovskými památkami Kolína

Do Kolína směřoval náš jeronýmský výlet už podruhé. Před dvěma roky jsme si prohlédli chrám sv. Bartoloměje a bartolomějské návrší. Kolín toho však může nabídnout víc: tentokrát, v neděli 25. září 2022, jsme se vydali za jeho židovskými památkami.

Prohlídku jsme zahájili v synagoze, kde nám doktorka Jouzová podala fundovaný, zajímavý a poučavý výklad nejen o židovských památkách, ale také o historii židovské komunity v Kolíně. Vybírám z něho pár zajímavostí: Židé pobývali v Kolíně 750 let a hráli zde významnou roli, proto se městu přezdívá „Jeruzalém na Labi“. První zmínka o této komunitě je již z roku 1339, v 17. století tvořili Židé dokonce třetinu obyvatel města a zdejší komunita byla druhá největší v Čechách, hned po Praze. Židům se v Kolíně dobře dařilo, na rozdíl od jiných míst zde nebyli terčem útoků a mohli úspěšně podnikat. Živili se zejména finančnictvím a obchodem, v některých komoditách (plátno, šafrán, zázvor) byli dokonce největšími vývozci a dovozci v celém království. Když v roce 1300 soustředil Václav II. ražbu mincí do nedaleké Kutné Hory, začali se kolínští Židé zabývat obchodem s pagamentem, což je staré stříbro, které se přidávalo do slitiny na ražení mincí za účelem zlepšení jejich tvrdosti a odolnosti. Jen jednou, v roce 1541, museli Židé město opustit; tehdy odešli do Krakova, ale jakmile to císař Maxmilián II. dovolil, vrátili se zpět, a to dokonce v trojnásobném počtu. Zůstali zde přesto, že se museli tísnit v jediné uličce. Život jim ztrpčilo i rozhodnutí Karla VI. zredukovat počty Židů, kdy v Kolíně jich směla žít jen stovka a ženit se mohl vždy jen nejstarší syn. Císař Josef II. zase nařídil, že Židé musí mít německá příjmení a chodit do německých škol. O sto let později si pro změnu museli svá jména počestit. Vždy se snažili přizpůsobit nařízením

či okolnostem. Nejtragičtější kapitola v historii kolínské židovské obce se ovšem psala za druhé světové války. Zdejší Židé sice oslovili vlády Anglie a Francie s žádostí o přidělení území v rámci kolonií, kde by se mohli usadit, avšak nebylo jim vyhověno – nesměli totiž vyvézt do ciziny svůj majetek. V červnu 1942 odjely z Kolína tři transporty; z 2202 osob se vrátilo 69, byli to buď ti nejstarší nebo ti nejmladší, které „zapomněli“ v Terezíně.

Kolínská synagoga byla postavena na místě starší dřevěné modlitebny již na přelomu 14. a 15. století a je jednou z nejstarších synagog v Čechách. Koncem 17. století proběhla velkolepá barokní přestavba, která dala synagoze v zásadě její současnou podobu. Poté byly prováděny jen menší přístavby a v polovině 19. století byla přistavěna

židovská škola. Synagoga je bohatě zdobená motivy květin, ovoce a vinné révy a hebrejskými nápisy. Svatostánek ukrývající svitky Tóry je zakryt gobelínem ze 17. století. Svému účelu sloužila synagoga do roku 1953, kdy v Kolíně židovská obec zanikla. Poslední rabín Richard Feder založil na parkánu vedle synagogy vinici, jež byla obnovena a dnes se na ní pěstuje réva odrůdy rulandské modré. Současný majitel, město Kolín, nechal synagogu nákladně zrekonstruovat.

Starý židovský hřbitov v Kolíně je po starém židovském hřbitově v Praze

nejcennější památkou svého druhu v Čechách. Pohřbívalo se zde od roku 1418 do roku 1887, nejstarší náhrobky jsou z poloviny 15. století. Je velmi rozsáhlý – rozprostírá se na ploše jednoho hektaru a je zde pohřbena řada židovských osobností, např. syn rabiho Löwa.

Naše skupina výletníků se po prohlídce židovských památek posilnila v kavárně a vydala na 10 km dlouhý pochod do Velkého Oseku. Šlo se po rovině podle Labe a lužními lesy. Přestože předpověď počasí byla velmi nepříznivá, vyčásilo se a cesta rychle uběhla, zvládli jsme ji za dvě a půl hodiny. Poněkud nepřijemné překvapení nás čekalo ve Velkém Oseku, kde jsme měli rezervovaná místa v restauraci U jezera, která byla – zřejmě z důvodu změny majitele – zavřená. Našlo se však náhradní řešení a to se ukázalo dokonce lepší než původní plán.

V restauraci U vypíchlého voka v blízkosti nádraží nám nejenže neublížili, ale rychle nás obsloužili a my jsme pohodlně stihli náš vlak do Prahy. Až v samém závěru výletu nás skropilo pár kapek deště.

Strávili jsme příjemný den s kolegy a kamarády a leccos nového a zajímavého jsme se dozvěděli. Na jaře vyrazíme na další výlet. Pokud máte nějaký zajímavý tip, sem s ním, může být naším příštím cílem.

A. ŠOURKOVÁ

Prohlídka historické budovy Národního muzea

Už se stalo tradicí, že Jeronýmovy dny zakončujeme návštěvou nějakého zajímavého místa. A tak jsme v rámci letošních podzimních Jeronýmových dní absolvovali v neděli 6. listopadu komentovanou prohlídku historické budovy Národního muzea.

Naši průvodkyni, paní Jiřinu Příbylovou, jsme již znali z loňského roku, kdy nás provázela Obecním domem. Velmi nás zaujala svými znalostmi, a proto jsme si ji vyžádali i na dnešní akci. A nebyli jsme zklamáni – dostalo se nám zajímavého a poutavého výkladu o historii a nedávné rekonstrukci této překrásné historické budovy. Podělím se s vámi o pár zajímavých informací: historická budova Národního muzea stojí na místě vzniklém po zbourání hradeb Nového Města Pražského; o toto místo byl velký zájem a to, že bylo přiděleno právě budoucímu Národnímu muzeu, je zásluhou Fr. Palackého a Fr. Riegra. Výstavba budovy trvala šest let a byla dokončena v roce 1891. Samotná instituce Národního muzea však byla založena již v roce 1818, jeho sbírky byly prozatím uchovávány v různých prostorách jako jsou soukromé byty, paláce šlechty či kláštery. Nedávna rozsáhlá a nákladná rekonstrukce, dokončená v roce 2018, vrátila budovu do stavu před rokem 1918.

Nejkrásnějším a nejreprezentativnějším prostorem muzea je Panteon navržený architektem Josefem Schulzem.

Jeho nádheru je těžké popsat slovy, tak jenom pár strohých dat: zdobí ho pětadesát bust a soch velikánů české historie jako byl Hus, Smetana, Masaryk, Myslbek, Kafka, ale také císař František Josef, který na výstavbu přispěl částkou 100 tisíc zlatých. Obsazení této síně slávy bylo od začátku zrcadlem doby a v průběhu dějin se měnilo. Osobnosti byly doplňovány, odebírány a některé poté opět navraceny. Takže odtud na určitou dobu zmizel TGM nebo císař pán, ale zato se tam objevil Zdeněk Nejedlý nebo Julius Fučík. Panteon dále zdobí lunety od Fr. Ženíška a V.

Brožíka s historickými náměty, trojúhelníkové pendentivy s alegorickými náměty a tzv. zrcadla s poletujícími andělky od V. Hynaise. Panteon zastřešuje kopule, která byla na konci války v roce 1945 zničena bombou. Podle střepů kopule, původně z plexiskla, dokázali skláři z Nového Boru vytvořit kopuli novou, tentokrát skleněnou.

Cílem naší návštěvy nebyla prohlídka jednotlivých expozic, pouze jsme se zastavili u legendárního plejtváka myšoka a posledního (vycpaného) samce severního bílého nosorožce jménem Sudán. Na konci prohlídky jsme prošli podzemní chodbou do nové budovy Národního muzea, bývalého Federálního shromáždění. V chodbě probíhá celý den ve smyčce několika-minutový film zobrazující retrospektivně významné události z českých dějin – od zasedání Mezinárodního měnového fondu v Praze v roce 2000 přes listopad 1989, socialistické 1. máje a ruskou i německou okupaci k 1. republice a TGM. Film je doplněn působivou hudbou a chvílemi nám z něho běhal mráz po zádech.

Po prohlídce muzea jsme poseděli v kavárně na zastřešeném nádvoří muzea a poté ještě vystoupili do kupole, odkud se nabízí unikátní pohled na Václavské náměstí a Pražský hrad.

A co říct na závěr? Snad jen to, že historická budova Národního muzea je opravdu nádherná a stála za návštěvou.

ALENA ŠOURKOVÁ

Dále vyšlo (nebo vyjde)...

1000+: česko-ukrajinský slovník základní zdravotnické terminologie / Marcela Grünerová Lippertová, Ilona Benková, Kateřina Macháčková. 1. vyd. Kladruby: Česká neurorehabilitační společnost, 2022. ISBN 978-80-11-01915-0.

Forestry dictionary: English-Czech, Czech-English, German, French / Vlasta Knorová. 2. vyd. Brandýs nad Labem: Ústav pro hospodářskou úpravu lesů, 2022. ISBN 978-80-88184-43-0.

Latinsko-český slovníček římského práva / Michal Skřejpek. 3. rozšíř. a dopl. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2022. ISBN 978-80-7380-898-3.

Čtyřjazyčný obrázkový slovník pro cizince / Jana Rohová. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Dr. Josef Raabe, 2022. ISBN 978-80-7496-518-0.

Cvičebnice biblické hebrejštiny / Martin Prudký. 1. vyd. Praha: Karolinum – nakladatelství Univerzity Karlovy, 2022. ISBN 978-80-246-5348-8: Kč 390,00.

Slovník českých a řeckých frazémů / Milan Konečný. 1. vyd. Praha: Klub přátel Řecka, 2022. ISBN 978-80-11-02292-1.

Slovník latinských citátů – 4328 citátů s českým překladem a výkladem / Josef Čermák, Kristina Hellerová. Praha: Universum, 2022, ISBN 978-80-242-8184-1: Kč 499,00.

Toponyma v české, chorvatské a bulharské frazeologii / Pavel Krejčí. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2022. (Opera Facultatis philosophicae Universitatis Masarykianae = Spisy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity). ISBN 978-80-280-0133-9.

Zahrada Gaii: domácí příručka permakultury / Toby Hemenway. 2., dopl. vyd. Praha: DharmaGaia: Permakultura (CS), 2022. Terminologický slovník. ISBN 978-80-7436-128-9.

Mikrobiologie, imunologie, epidemiologie, hygiena pro bakalářské studium a všechny typy zdravotnických škol / Lidmila Hamplová. 3., aktual. vyd. Praha: Stanislav Juhaňák – Triton, 2022. Terminologický slovník. ISBN 978-80-7684-122-2.

Kapitulní otázka olomoucká a obsazování arcibiskupského stolce v Olomouci od roku 1880 do poloviny 20. století / Jitka Jonová. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2022. Terminologický slovník. ISBN 978-80-7325-550-3.

Péče o významné stromy / Ivo Machar a kol. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2022. Terminologický slovník. ISBN 978-80-244-6155-7.

Encyklopedie zbraní / David Miller. 2. vyd. Praha: Naše vojsko – knižní distribuce, 2022. ISBN 978-80-206-1428-5.

Atlas bylin. 2 / Marta Knauerová, Jana Drnková. 1. vyd. Brno: Edika, 2022. ISBN 978-80-266-1791-4.

Fotbalový atlas Evropy / Jiří Tomeš. 1. vyd. Praha: Coolgeo, 2022. ISBN 978-80-11-02321-8.

Encyklopedie Larousse. Doprava. 2. vyd. Praha: Euromedia Group, 2023. ISBN 978-80-242-8519-1.

Atlas krkonošských mechorostů, lišejníků a hub. 1. 2. vyd. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2022. ISBN 978-80-7535-136-4.

Atlas krkonošských mechorostů, lišejníků a hub. 2. 2. vyd. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2022. ISBN 978-80-7535-137-1.

Nasedat, jedeme / Jana Jůzová. Praha: Mladá fronta, 2022, ISBN 978-80-204-6078-3: Kč 349. (encyklopedie aut).

Dopravní prostředky, které světem nepohnuly / Štěpánka Sekaninová, Tom Velčovský. Praha: Albatros, 2022. ISBN 978-80-00-06756-8: Kč 299.

Akademická encyklopedie českých dějin VII. K/2-L / Jaroslav Pánek a kol. Praha: Historický ústav AV ČR, 2022. ISBN 978-80-7286-392-1: Kč 990,00.

Literární slovník. Od Veveří k Pernštejnu / Miroslav Pavlík. 1. vyd. Boskovice: Albert, 2022. ISBN 978-80-7326-328-7: Kč 150,00.

Avatar a jeho svět – Obrazová encyklopedie / Josh Izzo. Praha: Egmont, 2022, ISBN 978-80-252-5238-3: Kč 449,00.

Encyklopedie akčního filmu / Petr Cífk, Václav Rybář, Matěj Svoboda. Praha: XYZ, 2022. ISBN 978-80-7683-104-9.

Academia Praha 2022, 2023

Encyklopedie architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách / Pavel Vlček, Pavel Zahradník a kol. 2. rozšíř. vyd. ISBN 978-80-200-3261-4.

Biografický slovník českých zemí (Hl-Hol) 25. díl / Zdeněk Doskočil. 1. vyd. ISBN 978-80-200-3385-7: Kč 395,00.

Za neznámými tvory amazonských lesů / Jiří Moravec. 1. vyd. Terminologický slovník. ISBN 978-80-200-3397-0.

Motýli a housenky střední Evropy VI (Drobní motýli II.) / Zdeněk Laštůvka, Jan Liška, Jan Šumpich. 1. vyd. ISBN 978-80-200-3315-4: Kč 850,00.

Slovart Praha 2022

Ilustrovaný dvojjazyčný slovník ukrajinsko-český. ISBN 978-80-276-0575-0: Kč 369,00.

Úplně nová mamutí kniha techniky / David Macaulay, Neil Ardley. ISBN 978-80-276-0485-2: Kč 599,00.

Dinosauři a jiná pravěká zvířata / John Woodward. ISBN 978-80-276-0323-7: Kč 499,00.

MGR. ALENA ŠOURKOVÁ
překladatelka a tlumočnice,
členka Výkonného výboru JTP

ToP

(tlumočení-překlad)

Číslo 146 ročník XXXIII – 2022

zima 2022

ToP (tlumočení-překlad)

Odborný bulletin Jednoty tlumočnicků
a překladatelů

ISSN 1210-4159 (tištěná verze,
1990–2014)

ISSN 2336-8888 (elektronická verze
od 2015, platí i pro elektronický archiv
starších ročníků)

JTP je členem Mezinárodní federace
překladatelů FIT – Fédération
internationale des traducteurs,
organizace třídy „A“ uznané UNESCO.

šéfredaktor Petr Kautský

redakční rada Prof. PhDr. Ivana Čeňková,
CSc., Amalaine Diabová, Ing. Miroslav
Herold, CSc., PhDr. Milan Hrdlička,
CSc., Mgr. Edita Jiráková Ph.D.,
Mgr. Marie Kopecká, PhDr. Andrej Rády,
PhDr. Tomáš Svoboda, Ph.D., Mgr. Alena
Šourková, Mgr. Andreas Weber

redakce

JTP – ToP, Senovážné nám. 23,
110 00 Praha 1

Telefon: 224 142 312

E-mail: jtp@jtpunion.org

www.jtpunion.org

Facebook: [jtp@jtpunion.org](https://www.facebook.com/jtp@jtpunion.org)

předplatné 2023 v ČR 200 Kč, v zahraničí
10 eur

Cena jednoho čísla 70 Kč

Zdarma členům JTP, ASKOT a řádným
členům České komory tlumočnicků
znakového jazyka

Bankovní účet: 2800245144/2010

BIC: FIOBCZPPXX

IBAN: CZ5020100000002800245144

Registrace MK ČR 6198 TS: 7B B1.

Čtvrtletník. Vychází jen ve formátu PDF.

Uzávěrka tohoto čísla 10. 12. 2022.

Vydala © Jednota tlumočnicků

a překladatelů, IČ CZ002505676.

Za obsah článků odpovídají autoři. Texty
neprošly jazykovou úpravou. Příspěvky
nemusejí vyjadřovat stanovisko redakce.
Příspěvky se nehonorují. Příspěvky
zde otištěné nesmí být reprodukovány
v žádné formě, ani elektronickým či
mechanickým způsobem, včetně systémů
pro ukládání a vyhledávání informací,
bez souhlasu držitelů copyrightu.
Citace z textů možno přetisknout pouze
s uvedením zdroje.

Pronájem kanceláří

dobré ceny
příjemné prostředí
výborná dostupnost
široká paleta služeb

Pište na
pronajmy@smosk.cz

Pronájmy kanceláří

Nabízíme kanceláře pro Vaše podnikání. Kanceláře si můžete pronajmout jednotlivě i po větších celcích. Kanceláře jsou vzdušné s vysokými stropy a výhledem na náměstí, do parku nebo do atria.

Jak k nám?

- **metrem:** A - Můstek, B - Můstek, Náměstí Republiky, C - Hlavní nádraží,
- **tramvají:** Jindřišská, Masarykovo nádraží,
- **vlakem:** Hlavní nádraží, Masarykovo nádraží
- **autem** - pro ojedinělé případy nabízíme omezené množství parkovacích míst

O komplexu

Komplex budov se nachází v centru Prahy přímo **u Jindřišské věže**. V komplexu můžete využít paletu služeb od restaurací přes poradenské služby až ke zdravotnickému zařízení. Můžete využít několika osobních výtahů i jednoho nákladního. V blízkosti naleznete park, hlavní poštu nebo multikino.

Senovážné náměstí 23
Praha 1, 110 00

Více informací na www.smosk.cz
+420 224 14 2313, +420 224 14 2314